

Interreg

Spolufinancovaný
Európskou úniou

Slovensko – Česko

Vnímanie zraniteľnosti krajiny v kontexte zmeny klímy a súvisiaceho ohrozenia obyvateľov, životného prostredia a ekonomiky

Výsledky prieskumu verejnej mienky - Technická správa

September 2025

Zostavené ako pracovný výstup projektu:

*Jednotná identifikace zranitelnosti krajiny a metodologie návrhu
adaptačních opatření se zvláštním zřetelem na ekosystémové
funkce – JIZKES (NFP403201DPH4)*

Autori:

Peter Mederly, Michal Ševčík – Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Karel Macků – Univerzita Palackého v Olomouci

Univerzita Palackého
v Olomouci

NFP403201DPH4

Obsah

Úvod – zadanie prieskumu	2
Priebeh prieskumu a základné údaje	3
Stručné hodnotenie výsledkov prieskumu	5
Otázka 1: Pociťujete v súčasnosti nejaké projevy zmeny klimatu ve Vaší obci a regionu?	5
Otázka 2: Považujete zmenu klimatu za reálnou hrozbu pro krajinu a hospodářství?	7
Otázka 3: Považujete zmenu klimatu za reálnou hrozbu pro lidské zdraví a kvalitu života?.....	9
Otázka 4: Jaké jsou, resp. jaké budou podle Vás nejdůležitější projevy změny klimatu související s kvalitou krajiny a životního prostředí, hospodářstvím, zdravím a kvalitou života člověka (v horizontě do 10-20 let)?	10
Otázka 5: Je důležité, aby se následující subjekty podílely na přijetí a realizaci opatření proti uvedeným důsledkům změny klimatu?	15
Otázka 6: Znáte nějaká opatření v oblasti Vašeho působení, která mohou být využívána na zmírnění dopadů změny klimatu a snížení ohrožení krajiny?.....	18
Otázka 7: Myslíte si, že aktuálně uplatňovaná opatření určená na zmírnění dopadů změny klimatu v oblasti Vašeho působení jsou účinná?	21
Otázka 8: Jak hodnotíte z hlediska významnosti pro řešení problémů ohrožení krajiny a člověka změnou klimatu následující managementové opatření v zemědělském, vodohospodářském sektoru a v sídlech?.....	23
Otázka 10: Čemu se zejména věnujete ve své pracovní činnosti?.....	30
Otázka 11: Jaký je převažující charakter (typ) krajiny, ve které působíte?.....	31
Otázka 12: Vykonáváte nebo plánujete vykonávat reálná opatření ke zmírnění dopadů změny klimatu a zlepšení stavu krajiny v rámci vašeho působení nebo hospodaření?.....	32
Súhrn	35

Úvod – zadanie prieskumu

Téma prieskumu: „Vnímanie zraniteľnosti krajiny v kontexte zmeny klímy a súvisiaceho ohrozenia obyvateľov, životného prostredia a ekonomiky“

Prieskum bol zameraný na **vnímanie ohrozenia (zraniteľnosti) krajiny, obyvateľov a ich rôznych aktivít vo vzťahu k zmene klímy**. Zisťovali sa postoje vybraných zainteresovaných skupín obyvateľov (so zameraním na vidiecke obce) vzhľadom k súčasnému stavu, očakávania budúceho vývoja a možných adaptačných opatrení so zreteľom na ekosystémové funkcie a služby.

Ciele prieskumu: Zistiť a vyhodnotiť názory a postoje zástupcov zainteresovaných skupín spoločnosti (najmä na vidieku) vo vybraných okresoch Trnavského, Trenčianskeho a Žilinského kraja (Slovenská republika) a Jihomoravského, Zlínskeho a Moravskoslezského kraja (Česká republika) k problematike vplyvu zmeny klímy na hospodárenie, kvalitu života v obci a stav krajiny a na možné súvisiace riešenia.

Vybrané skupiny respondentov: (a) štátna správa a samospráva, (b) farmári, lesní a vodní hospodári, (c) iný výrobný sektor, (d) služby a nevýrobný sektor, (e) zástupcovia občanov a občianskych združení.

Územný rozsah prieskumu:

Slovensko: Trnavský samosprávny kraj (okresy Senica, Skalica); Trenčiansky samosprávny kraj (okresy Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Ilava, Púchov, Považská Bystrica), Žilinský samosprávny kraj (okresy Bytča, Žilina, Kysucké Nové Mesto, Čadca).

Česká republika: Jihomoravský kraj (okres Břeclav, Hodonín), Zlínský kraj (okresy Uherské Hradiště, Zlín, Vsetín), Moravskoslezský kraj (okres Frýdek-Místek).

Realizátor prieskumu:	MNFORCE, s.r.o. Bratislava; www.mnforce.com (2 kolá prieskumu), JIZKES tím (3. kolo - dodatočný prieskum)
Metodika:	CAWI online survey; Google dotazník (dodatočný prieskum)
Veľkosť vzorky:	1. a 2. kolo: 540 respondentov (270 ČR, 270 SR) 3. kolo: 35 respondentov (9 ČR, 29 SR).
Rozsah prieskumu:	12 otázok formou dotazníka, priemerná doba vyplnenia 10 minút
Dátum uskutočnenia prieskumu:	Február-Apríl 2025
Link na Google formulár s otázkami:	https://docs.google.com/forms/d/1CsW3PxwdApvN3ZKhK1MjV03txMUG6GMwYHJxtPlsUCo/edit

Priebeh prieskumu a základné údaje

Dve kolá prieskumu boli uskutočnené v období február-marec 2025 agentúrou MNFORCE, s.r.o. Tretie kolo prieskumu bolo realizované riešiteľmi projektu formou Google dotazníku (marec-apríl 2025).

1. kolo – február 2025: 200+200 respondentov

2. kolo – marec 2025: 70+70 respondentov z vybraných cieľových skupín: štátna správa a samospráva (60); poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo (80)

3. kolo – marec-apríl 2025: online Google dotazník; 35 respondentov, účastníkov seminára projektu JZKES: štátna správa a samospráva (26); poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo (3), nevýrobný sektor (4), občiansky sektor (2).

Základné údaje o respondentoch

Pohlavie:

Muž - 232

Žena - 342

Uprednostním neuvádzať - 1

Vek:

17 a menej rokov - 0

18-29 rokov - 105

30 – 39 rokov- 163

40-49 rokov - 158

50-59 rokov - 104

60 a viac rokov – 45

Vzdelanie:

Základné vzdelanie alebo bez vzdelania - 16

Učňovské alebo str. odborné vzdelanie bez maturity - 89

Úplné stredné vzdelanie s maturitou - 268

Vysokoškolské vzdelanie - 202

Zamestnanie:

Štátna správa a samospráva – 148

Poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo – 97

Ostatný výrobný sektor – 145

Nevýrobný sektor – infraštruktúra, obchod, služby, školstvo – 180

Občiansky sektor (mimovládne organizácie, občianske združenia) - 5

Územná príslušnosť – zastúpenie krajov:

Jihomoravský	81	Trnavský	39
Zlínský	116	Trenčiansky	138
Moravskoslezský	82	Žilinský	116
		Banskobystrický	3
CZ spolu	279	SK spolu	296

Veľkosť obce:

Do 5000 obyvateľov - 217

5-20 tisíc - 112

20-100 tisíc - 208

Viac ako 100 tisíc - 3

Neudané - 35 (Google dotazník)

Projekt URANOS – porovnanie výsledkov prieskumu

V r. 2019-2023 sa v SR realizoval [vedecký projekt URANOS](#), v rámci ktorého boli uskutočnené aj tri špecializované prieskumy verejnej mienky.

- **Reprezentatívny prieskum na úrovni Slovenska** (1000 respondentov). Cieľom bolo zistiť a vyhodnotiť názory a postoje obyvateľov Slovenska (ako celku a osobitne vidieckych obcí) k téme zmeny klímy – vnímanie problému, jeho závažnosti, príčin, následkov a možných riešení.
- **Cielený prieskum v Nitrianskom samosprávnom kraji** (100 respondentov). Cieľom bolo zistiť a vyhodnotiť vnímanie zmeny klímy a jej dopadov na hospodárenie, kvalitu života v obci a stav krajiny vybranými zástupcami zainteresovaných skupín spoločnosti vo vidieckych obciach Nitrianskeho samosprávneho kraja.
- **Cielený prieskum medzi farmármi v Západoslovenskom regióne** (200 respondentov). Dotazníkový prieskum bol určený pre poľnohospodárov (farmárov) vo vidieckej krajine Západného Slovenska (NUTS 2). Cieľom dotazníka bolo zistiť, ako vybraná cieľová skupina farmárov vníma zmeny klímy a ich vplyv na hospodárenie na pôde, súvisiace adaptačné a mitigačné opatrenia a možnosti ich financovania.

Vyhodnotenie výsledkov prieskumov projektu URANOS je uvedené v [samostatnej záverečnej správe](#). Niektoré výsledky týchto prieskumov sme porovnali s výsledkami dosiahnutými v rámci prieskumu projektu JIZKES.

Stručné hodnotenie výsledkov prieskumu

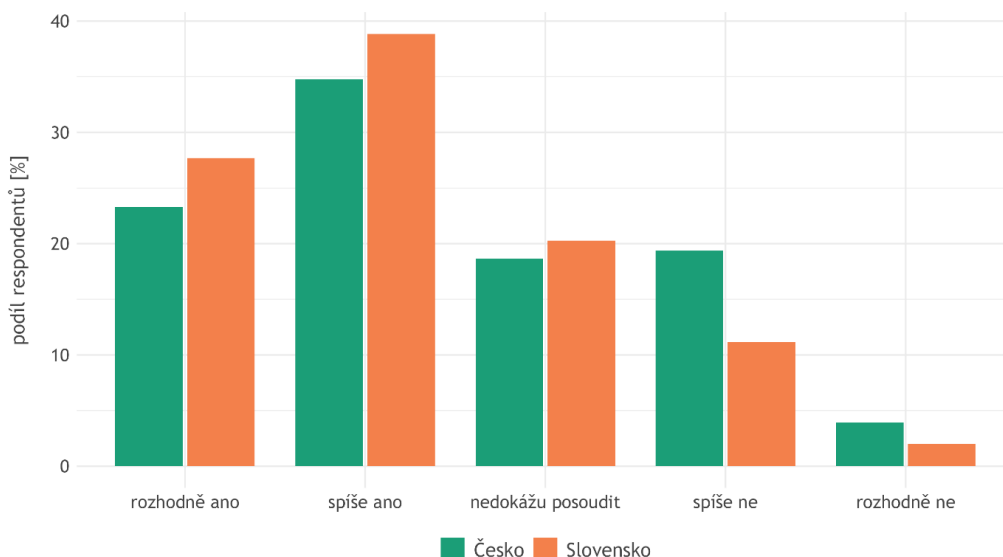
V nasledovnom texte sú **uvedené a stručne komentované výsledky prieskumu** po jednotlivých otázkach. Pri niektorých otázkach bolo uskutočnené aj porovnanie výsledkov s prieskumami verejnej mienky v rámci projektu URANOS.

[Podrobné štatistické vyhodnotenie prieskumu](#) je uvedené samostatne.

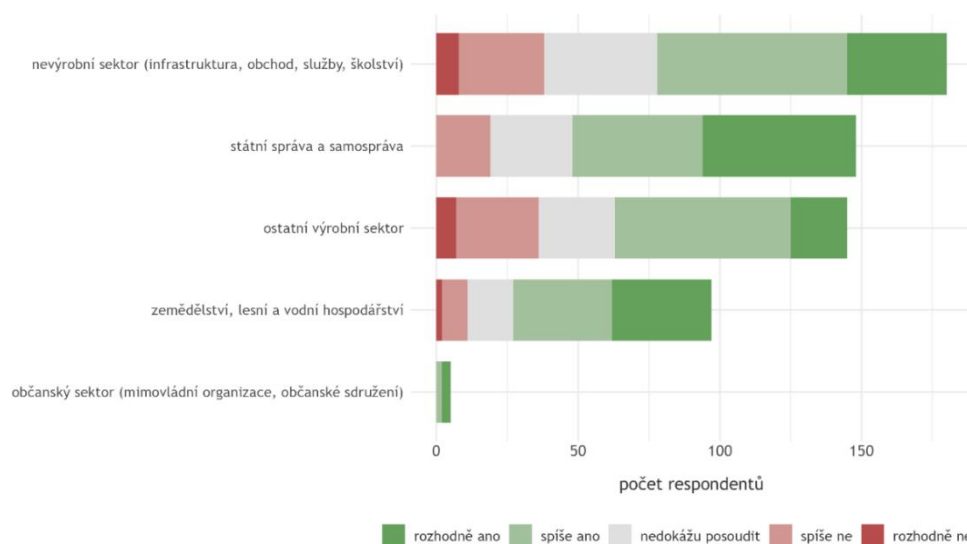
Otázka 1: Pociťujete v súčasnosti nejaké projevy zmeny klimatu ve Vaší obci a regionu?

	rozhodně ano	spíše ano	nedokážu posoudit	spíše ne	rozhodně ne
absolutní četnost	147	212	112	87	17
relativní četnost	25,6 %	36,9 %	19,5 %	15,1 %	3,0 %

Rozdíly ČR/SR:

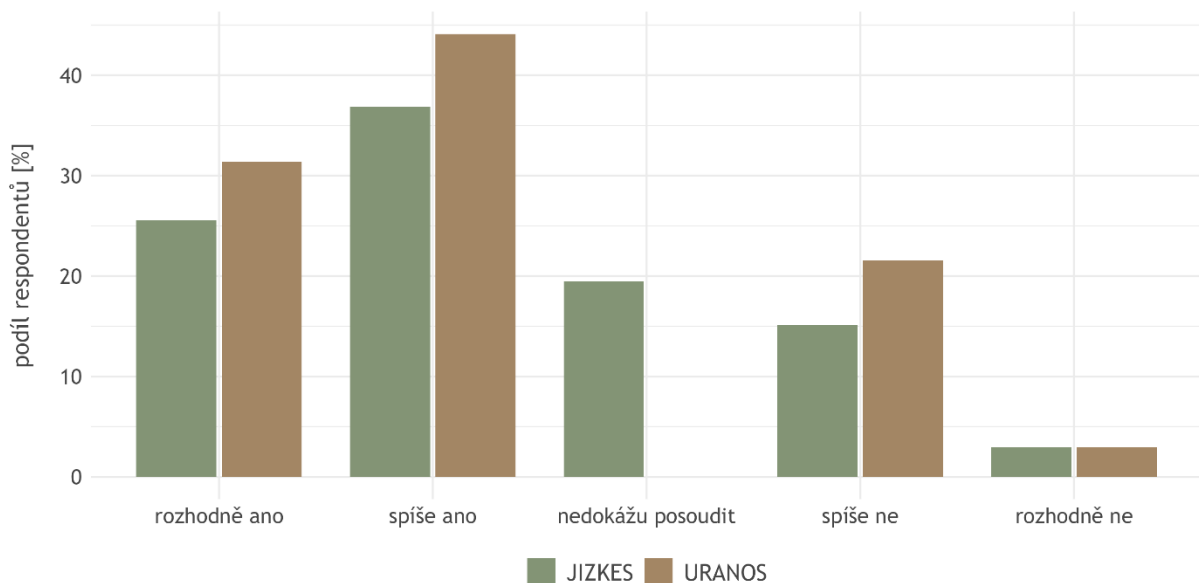
Rozdíly dle zájmových skupin zaměstnání:

SROVNÁNÍ S PRŮZKUMEM URANOS:

- **URANOS2 – Otázka 1:** *Pocítujete v současnosti nějaké projevy změny klímy vo Vašom regióne, najmä v oblasti Vášho pôsobenia?*

	rozhodně ano	spíše ano	nedokážu posoudit	spíše ne	rozhodně ne
URANOS 2	31 %	44 %	0 %	22 %	3 %
JIZKES	26 %	37 %	19 %	15 %	3 %

CELKOVÉ SHRNUÍ:

Na otázku „*Pocítujete v současnosti nějaké projevy změny klimatu ve Vaší obci a regionu?*“ odpověděla většina respondentů kladně: 62,5 % zvolilo „rozhodně ano“ nebo „spíše ano“, zatímco 18,1 % uvádí spíše či rozhodně ne a 19,5 % se nedokáže vyjádřit. Rozdíly ČR/SR mezi státy ukazují, že na Slovensku častěji převládají pozitivní odpovědi (66,6 %) než v Česku (58,1 %), zatímco v Česku je více skeptických postojů („spíše ne“ 19,4 % oproti 11,1 % na Slovensku). Podíl nerozhodných je v obou zemích podobný (18–20 %). Zmíněné rozdíly mezi Českem a Slovenskem jsou i statisticky významné.

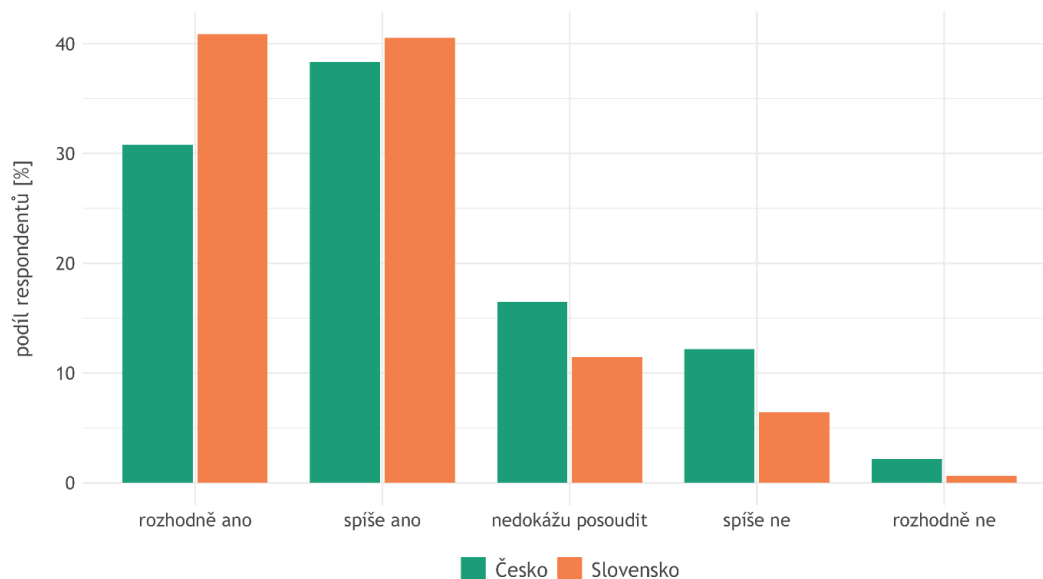
Statisticky významně se liší i postoje jednotlivých profesních skupin – například ve státní správě a samosprávě převažují jednoznačně kladné odpovědi, zatímco v ostatním výrobním sektoru nebo mezi hospodáři se častěji objevují skeptické či nerozhodné postoje.

Ve srovnání s průzkumem URANOS2 jsou výsledky významně odlišné – v obou sice převažuje vnímání změn klimatu, odlišností je zejména vyšší podíl nerozhodných respondentů v šetření JIZKES.

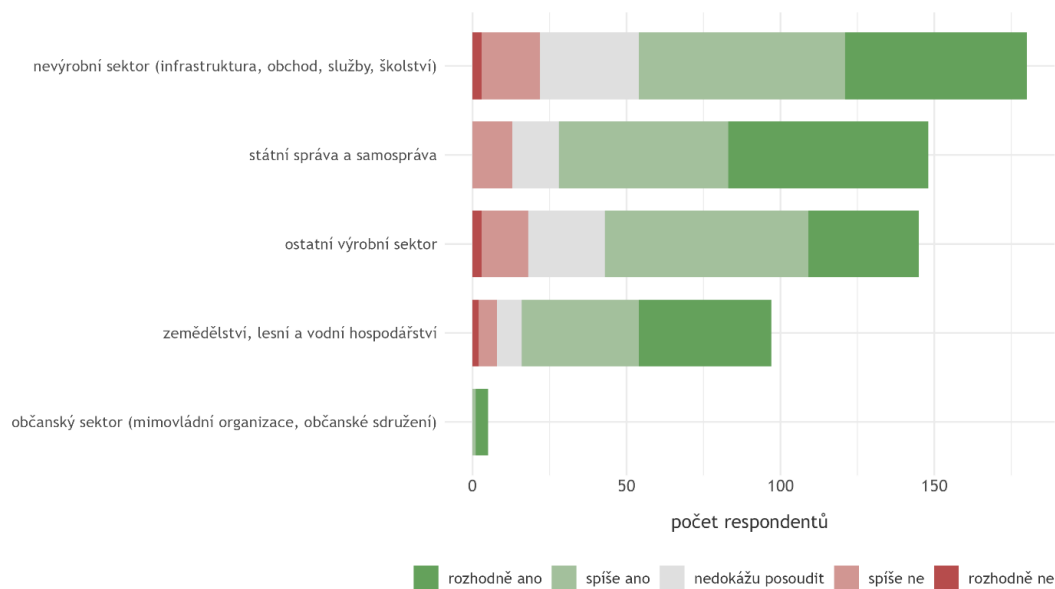
Otázka 2: Považujete změnu klimatu za reálnou hrozbu pro krajinu a hospodářství?

	rozhodně ano	spíše ano	nedokážu posoudit	spíše ne	rozhodně ne
absolutní četnost	207	227	80	53	8
relativní četnost	36,0 %	39,5 %	13,9 %	9,2 %	1,4 %

Rozdíly ČR/SR:

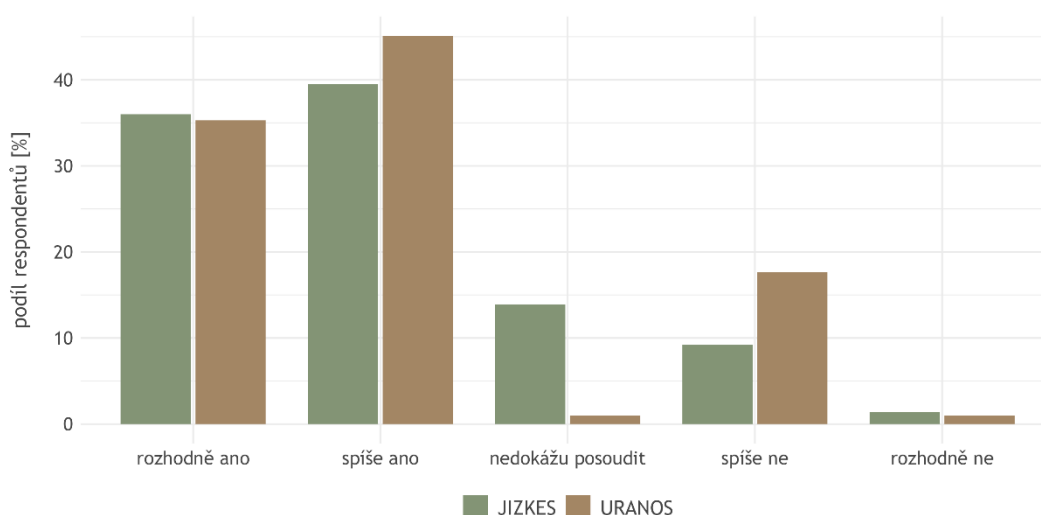
Rozdíly dle zájmových skupin zaměstnání:

SROVNÁNÍ S PRŮZKUMEM URANOS:

- **URANOS2 – Otázka 2:** „Považujete změnu klímy za reálnu hrozbu v oblasti Vášho pôsobenia, resp. problém pre slovenský vidiek?“

	rozhodně ano	spíše ano	nedokážu posoudit	spíše ne	rozhodně ne
URANOS 2	35,3 %	45,1 %	1,0 %	17,6 %	1,0 %
JIZKES	36,0 %	39,5 %	13,9 %	9,2 %	1,4 %

CELKOVÉ SHRNUÍ:

Na otázku „**Považujete změnu klimatu za reálnou hrozbu pro krajinu a hospodářství?**“ odpověděla většina respondentů kladně – 75,5 % zvolilo „rozhodně ano“ nebo „spíše ano“, zatímco jen 10,6 % uvádí spíše či rozhodně ne a 13,9 % se nedokáže vyjádřit.

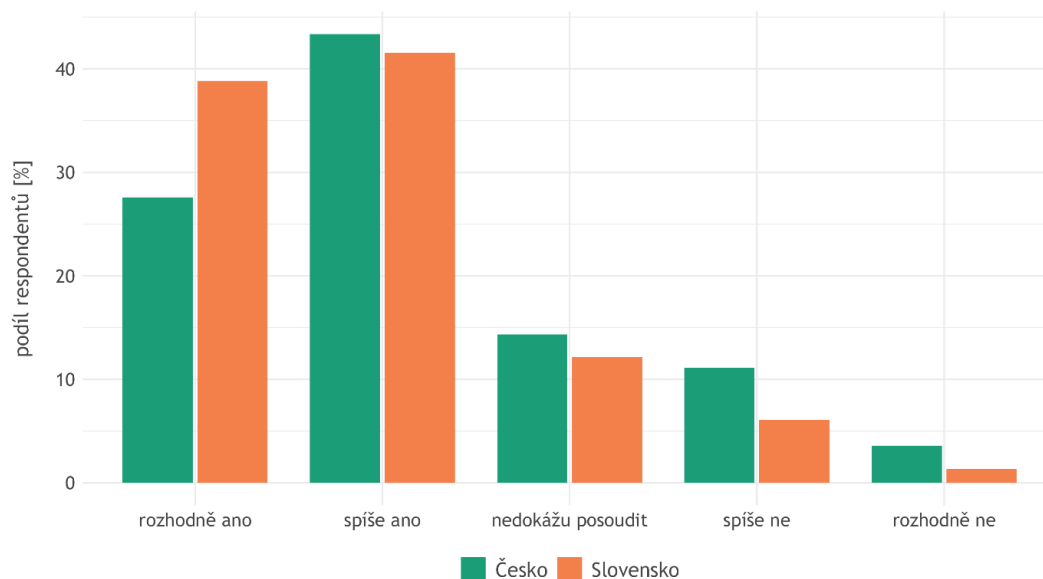
Rozdíly ČR/SR ukazují, že na Slovensku častěji převažují jednoznačně pozitivní odpovědi (81,4 %) než v Česku (69,2 %). V Česku je také vyšší podíl neutrálních odpovědí (16,5 % oproti 11,5 %) a skeptických odpovědí „spíše ne“ a „rozhodně ne“ (14,3 % oproti 7,1 % na Slovensku). Tyto rozdíly mezi státy jsou i statisticky významné. Statisticky významně se liší také postoje jednotlivých profesních skupin – ve státní správě a samosprávě či v zemědělství, lesním a vodním hospodářství převažují kladné odpovědi, zatímco v ostatním výrobním a nevýrobním sektoru se častěji objevují skeptické nebo nerozhodné postoje. Statistické testy potvrdily, že i tyto rozdíly mezi profesemi jsou významné, i když méně výrazné než rozdíly mezi státy.

Ve srovnání s průzkumem URANOS nebyla odlišnost statisticky významná. V obou šetřeních převažuje vnímání klimatické změny jako hrozby, v průzkumu JIZKES se objevuje mírně vyšší podíl nerozhodných respondentů a také více odpovědí „spíše ne“, což naznačuje větší míru nejistoty nebo skepse u části dotázaných.

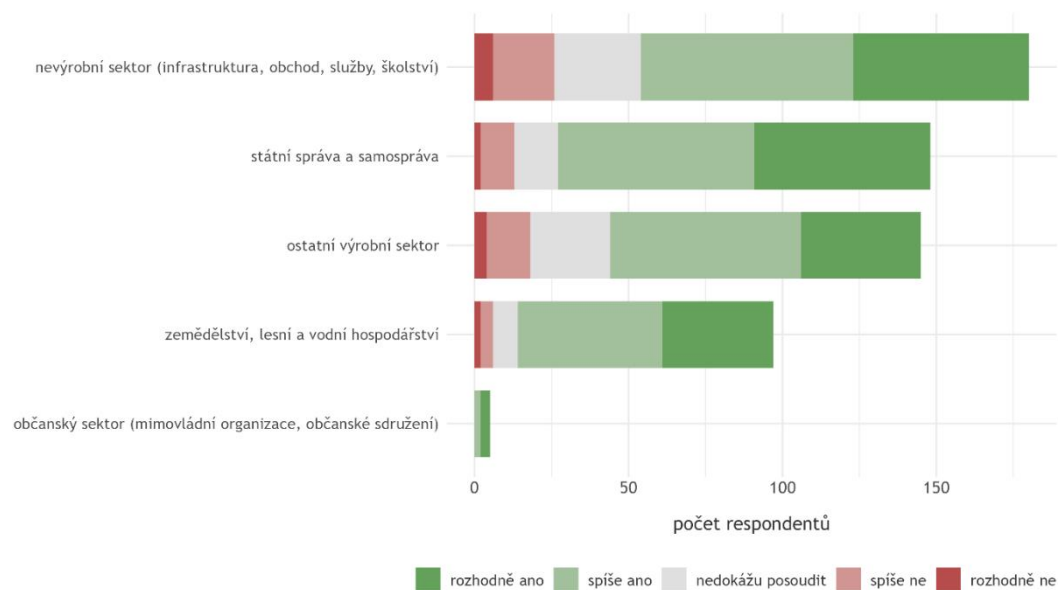
Otázka 3: Považujete změnu klimatu za reálnou hrozbu pro lidské zdraví a kvalitu života?

	rozhodně ano	spíše ano	nedokážu posoudit	spíše ne	rozhodně ne
absolutní četnost	192	244	76	49	14
relativní četnost	33,4 %	42,4 %	13,2 %	8,5 %	2,4 %

Rozdíly ČR/SR:

Rozdíly dle zájmových skupin zaměstnání:

CELKOVÉ SHRNUÍ:

Na otázku „*Považujete změnu klimatu za reálnou hrozbu pro krajinu a hospodářství?*“ (Q3) odpověděla většina respondentů kladně – 75,8 % zvolilo „rozhodně ano“ nebo „spíše ano“, zatímco 10,9 % uvedlo spíše či rozhodně ne a 13,2 % se nedokázalo vyjádřit.

Regionální rozdíly ukazují, že na Slovensku častěji převažují jednoznačně pozitivní odpovědi (80,4 %) než v Česku (71,0 %). V Česku je naopak vyšší podíl skeptických postojů („spíše ne“ 11,1 % oproti 6,1 % na Slovensku) a také odpovědi „rozhodně ne“ (3,6 % oproti 1,4 %). Tyto rozdíly mezi státy jsou i statisticky významné. Postoje mezi jednotlivými profesními skupinami se naopak významně neliší – výsledky ukázaly, že rozložení odpovědí je mezi sektory podobné a rozdíly nejsou statisticky významné.

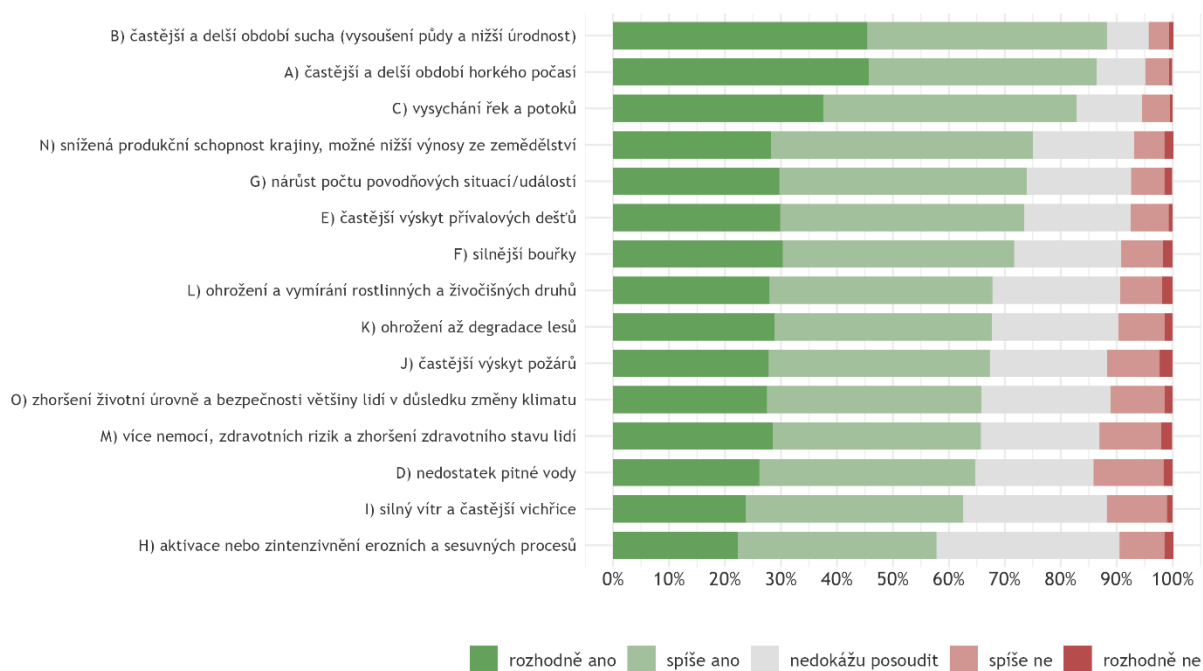
Odpovědi na otázky 1-3 z pohledu cílů projektu JIZKES:

Z hlediska vnímání změny klimatu a možných dopadů – jednoznačně převažuje názor o existenci změny a o reálné hrozbě její důsledků pro člověka, krajinu a hospodářství. Proto je důležité se tímto tématem zabývat a potvrzuje to také opodstatněnost navrhovaných adaptačních opatření.

Otázka 4: Jaké jsou, resp. jaké budou podle Vás nejdůležitější projevy změny klimatu související s kvalitou krajiny a životního prostředí, hospodářstvím, zdravím a kvalitou života člověka (v horizontě do 10-20 let)?

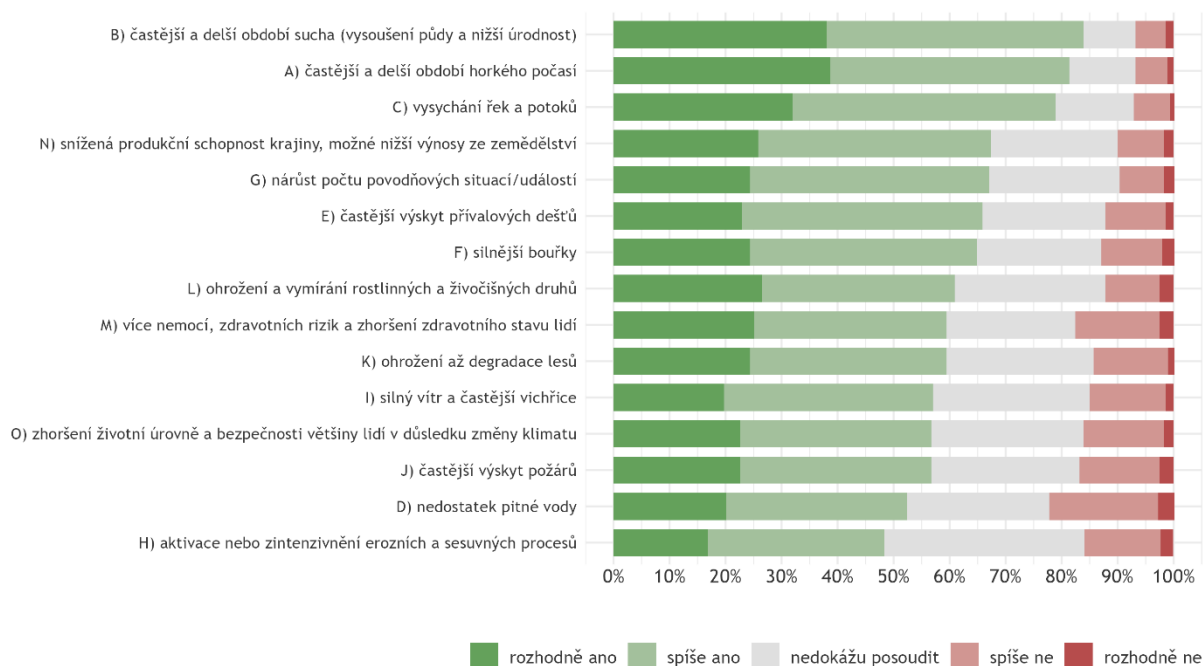
	rozhodně ano	spíše ano	nedokážu posoudit	spíše ne	rozhodně ne
A) častější a delší období horkého počasí	263	234	50	25	3
	45,7 %	40,7 %	8,7 %	4,3 %	0,5 %
B) častější a delší období sucha zapříčiňující např. vysoušení půdy a nižší úrodnost	261	246	43	21	4
	45,4 %	42,8 %	7,5 %	3,7 %	0,7 %
C) vysychání řek a potoků	216	260	67	29	3
	37,6 %	45,2 %	11,7 %	5,0 %	0,5 %
D) nedostatek pitné vody	150	222	122	72	9
	26,1 %	38,6 %	21,2 %	12,5 %	1,6 %
E) častější výskyt přívalových dešťů	172	250	110	39	4
	29,9 %	43,5 %	19,1 %	6,8 %	0,7 %
F) silnější bouřky	174	238	110	43	10
	30,3 %	41,4 %	19,1 %	7,5 %	1,7 %
G) nárůst počtu povodňových situací / událostí	171	255	107	34	8
	29,7 %	44,3 %	18,6 %	5,9 %	1,4 %
H) aktivace nebo zintenzivnění erozních a sesuvných procesů	128	204	188	46	9
	22,3 %	35,5 %	32,7 %	8,0 %	1,6 %
I) silný vítr a častější vichřice	136	223	148	62	6
	23,7 %	38,8 %	25,7 %	10,8 %	1,0 %
J) častější výskyt požárů	160	227	121	54	13
	27,8 %	39,5 %	21,0 %	9,4 %	2,3 %
K) ohrožení až degradace lesů	166	223	130	48	8

	rozhodně ano	spíše ano	nedokážu posoudit	spíše ne	rozhodně ne
	28,9 %	38,8 %	22,6 %	8,3 %	1,4 %
L) ohrožení a vymírání rostlinných a živočišných druhů	161	229	131	43	11
	28,0 %	39,8 %	22,8 %	7,5 %	1,9 %
M) více nemocí, zdravotních rizik a zhoršení zdravotního stavu lidí	164	214	122	64	11
	28,5 %	37,2 %	21,2 %	11,1 %	1,9 %
N) snížená produkční schopnost krajiny, možné nižší výnosy ze zemědělství a lesního hospodářství	162	269	104	31	9
	28,2 %	46,8 %	18,1 %	5,4 %	1,6 %
O) zhoršení životní úrovně a bezpečnosti většiny lidí v důsledku změny klimatu	158	220	133	56	8
	27,5 %	38,3 %	23,1 %	9,7 %	1,4 %

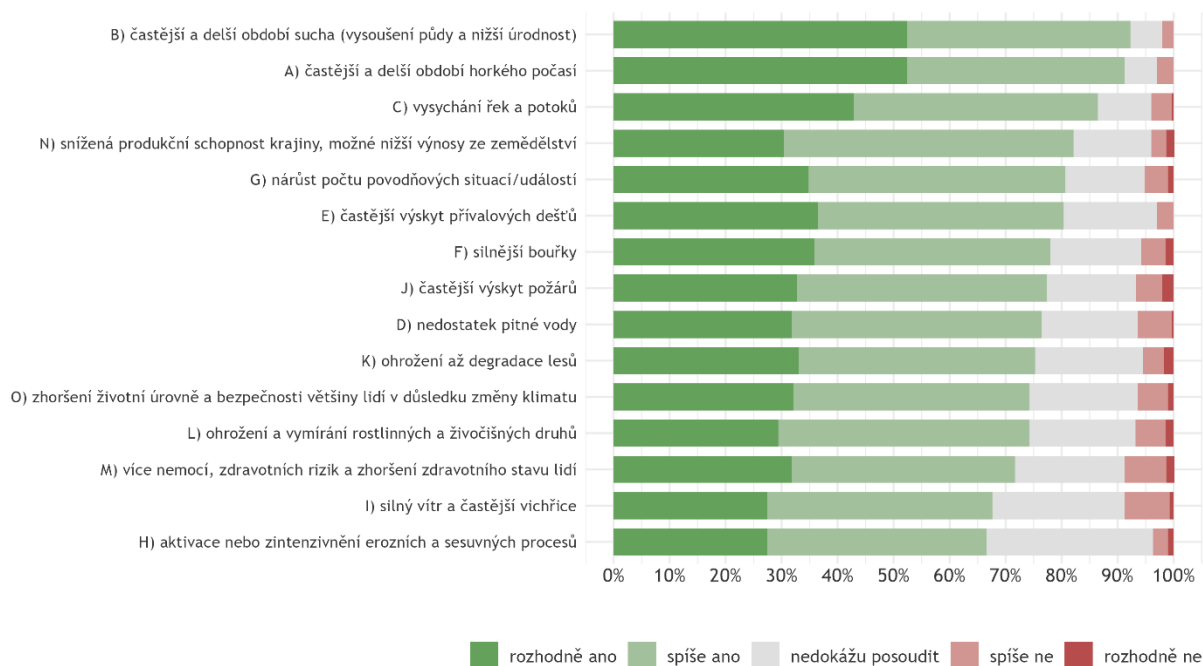

Rozdíly ČR/SR:

Česko:

Slovensko:

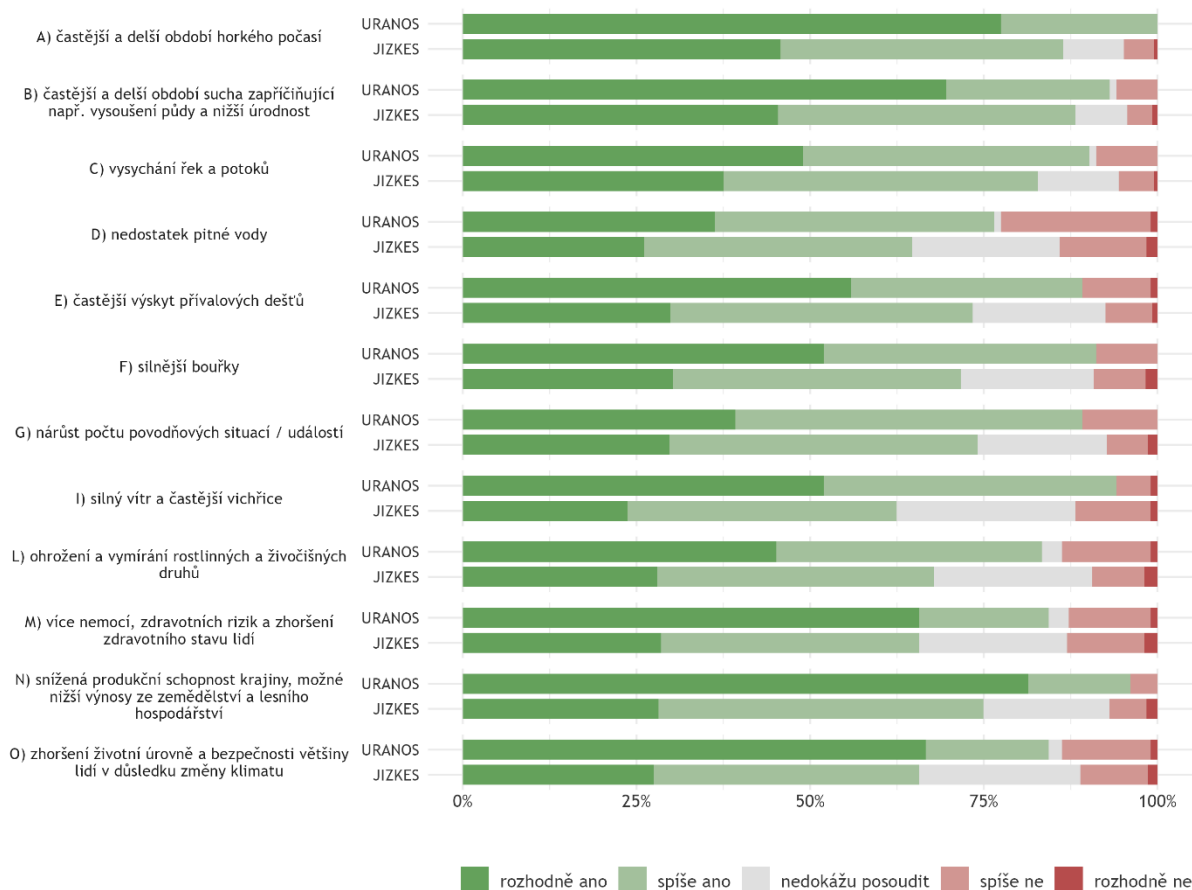
Srovnání:

- Na Slovensku častěji převládá nejsilnější souhlas s významností konkrétního projevu změny klimatu („rozhodně ano“), zatímco v Česku lidé častěji volí mírnější variantu „spíše ano“ nebo možnost „nedokážu posoudit“. V Česku se častěji objevují nerozhodné postoje – například u podotázky *H) aktivace nebo zintenzivnění erozních a sesuvných procesů* (36 % „nedokážu posoudit“ oproti 30 % na Slovensku).

- Ve významnosti jednotlivých projevů klimatické změny panuje shoda na prvních třech místech: B) častější a delší období sucha zapříčiňující např. vysoušení půdy a nižší úrodnost, A) častější a delší období horkého počasí a C) vysychání řek a potoků
- Nejvýraznější regionální rozdíly v míře souhlasu jsou u položek D) *nedostatek pitné vody*, J) *častější výskyt požárů* a O) *zhoršení životní úrovně a bezpečnosti většiny lidí v důsledku změny klimatu*. Z hlediska statistické významnosti je pozorovaná významná závislost mezi typem odpovědí a národností ve všech dotázaných projevech změny klimatu.

SROVNÁNÍ S PRŮZKUMEM URANOS:

- **URANOS2 – Otázka 3:** *Aké sú, resp. budú podľa Vás najdôležitejšie prejavy zmeny klímy na slovenskom vidieku?*
- Pro srovnání s průzkumem URANOS byly vybrány jen srovnatelné podotázky.
- URANOS vykazuje jednoznačně vyšší míru souhlasu – u většiny variant převažují odpovědi „rozhodně ano“ (často 50–80 %). Podíl „rozhodně ne“ a nerozhodných odpovědí je minimální (většinou do 5 %). Respondentů v průzkumu URANOS jsou více přesvědčení o konkrétních rizicích, která klimatická změna přináší
- JIZKES má odpovědi rozptýlenější. Převaha souhlasu („rozhodně/spíše ano“) zůstává, ale je méně vyhraněná. Výrazně častěji se objevuje „nedokážu posoudit“ (až 25 %) i negativní odpovědi (do 10 %), rozdíl proti JIZKESu je patrný.

CELKOVÉ SHRNUÍ:

Celkově jsou na obou stranách hranice odpovědi poměrně pozitivní – podíly „spíše ano“ a „rozhodně ano“ se u většiny variant pohybují nad 60 %. Jako nejvýznamnější projevy změny klimatu respondenti ohodnotili B) častější a delší období sucha zapříčiňující např. vysoušení půdy a nižší úrodnost, A) častější a delší období horkého počasí a C) vysychání řek a potoků. Jako nejméně závažné jsou hodnoceny I) silný vítr a častější vichřice a H) aktivace nebo zintenzivnění erozních procesů.

Rozdíly mezi Českem a Slovenskem jsou zřetelné. Respondenti na Slovensku přisuzují výrazně vyšší míru důležitosti projevům A, B a C, u kterých je součet kladných odpovědí („spíše ano“ + „rozhodně ano“) okolo 80–92 %, přičemž až polovina respondentů volí „rozhodně ano“. V dalších otázkách zůstává pozitivní postoj většinový (cca 70–80 %), přičemž nerozhodné a negativní odpovědi se pohybují spíše v nižších hodnotách. Česko má rovněž převahu souhlasných odpovědí, ale méně vyhraněných. U nejpozitivnějších variant (A–C) se podíl „spíše/rozhodně ano“ pohybuje kolem 74–79 %, ale výrazně nižší je zastoupení „rozhodně ano“ (cca 32–39 %). V řadě dalších variant (např. D, H–M) se pozitivní odpovědi pohybují jen kolem 55–65 % a roste podíl nerozhodných (až 35 %).

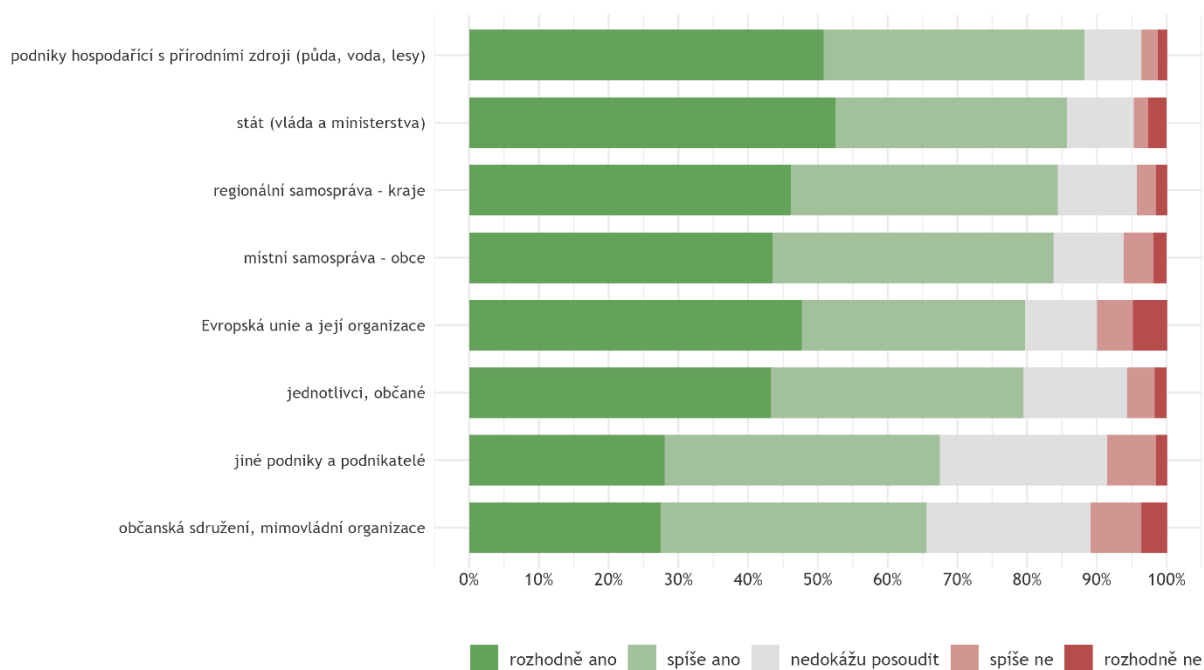
Při orientačním srovnání s průzkumem URANOS vykazuje URANOS jednoznačně vyšší míru souhlasu – u většiny variant převažují odpovědi „rozhodně ano“ (často 50–80 %), zatímco podíl negativních či nerozhodných odpovědí je minimální, což ukazuje, že respondenti jsou více přesvědčeni o konkrétních rizicích spojených s klimatickou změnou. Naproti tomu v šetření JIZKES jsou odpovědi rozptýlenější: převažuje sice souhlas („rozhodně/spíše ano“), ale méně vyhraněně, a častěji se objevuje „nedokážu posoudit“ (až 25 %) i negativní odpovědi (do 10 %).

Odpovědi na otázku 4 z pohledu cílů projektu JIZKES:

Pro problematiku adaptačních opatření z výsledků vyplývá prioritou návrhu opatření zaměřených na **eliminaci důsledků sucha a vln horkého počasí**, stejně tak i **následků přívalových dešťů a povodní** a celkového **zhoršení produkční schopnosti zemědělské krajiny**.

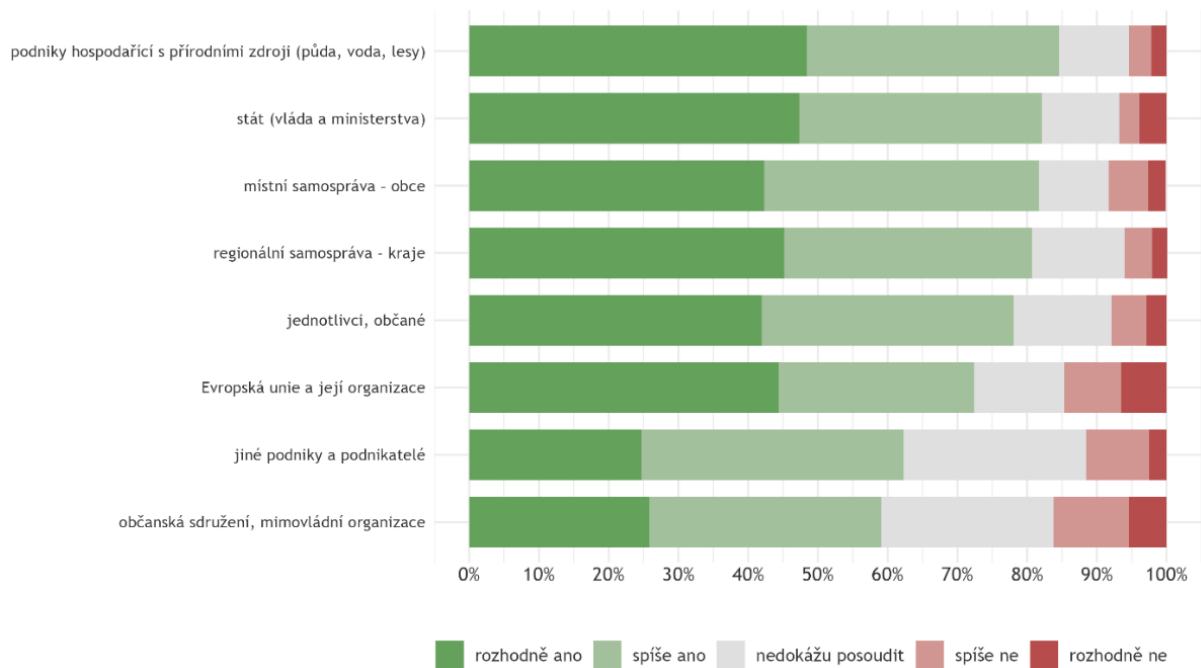
Otázka 5: Je důležité, aby se následující subjekty podílely na přijetí a realizaci opatření proti uvedeným důsledkům změny klimatu?

typ	rozhodně ne	spíše ne	nedokážu posoudit	spíše ano	rozhodně ano
A) Evropská unie a její organizace	28 4,9 %	30 5,2 %	59 10,3 %	184 32,0 %	274 47,7 %
B) Stát (vláda a ministerstva)	15 2,6 %	12 2,1 %	55 9,6 %	191 33,2 %	302 52,5 %
C) Regionální samospráva – kraje	9 1,6 %	16 2,8 %	65 11,3 %	220 38,3 %	265 46,1 %
D) Místní samospráva – obce	11 1,9 %	24 4,2 %	58 10,1 %	232 40,3 %	250 43,5 %
E) Podniky hospodařící s přírodními zdroji (půda, voda, lesy)	8 1,4 %	13 2,3 %	47 8,2 %	215 37,4 %	292 50,8 %
F) Jiné podniky a podnikatelé	9 1,6 %	40 7,0 %	138 24,0 %	227 39,5 %	161 28,0 %
G) Občanská sdružení, mimovládí organizace	21 3,7 %	42 7,3 %	135 23,5 %	219 38,1 %	158 27,5 %
H) Jednotlivci, občané	10 1,7 %	23 4,0 %	85 14,8 %	208 36,2 %	249 43,3 %

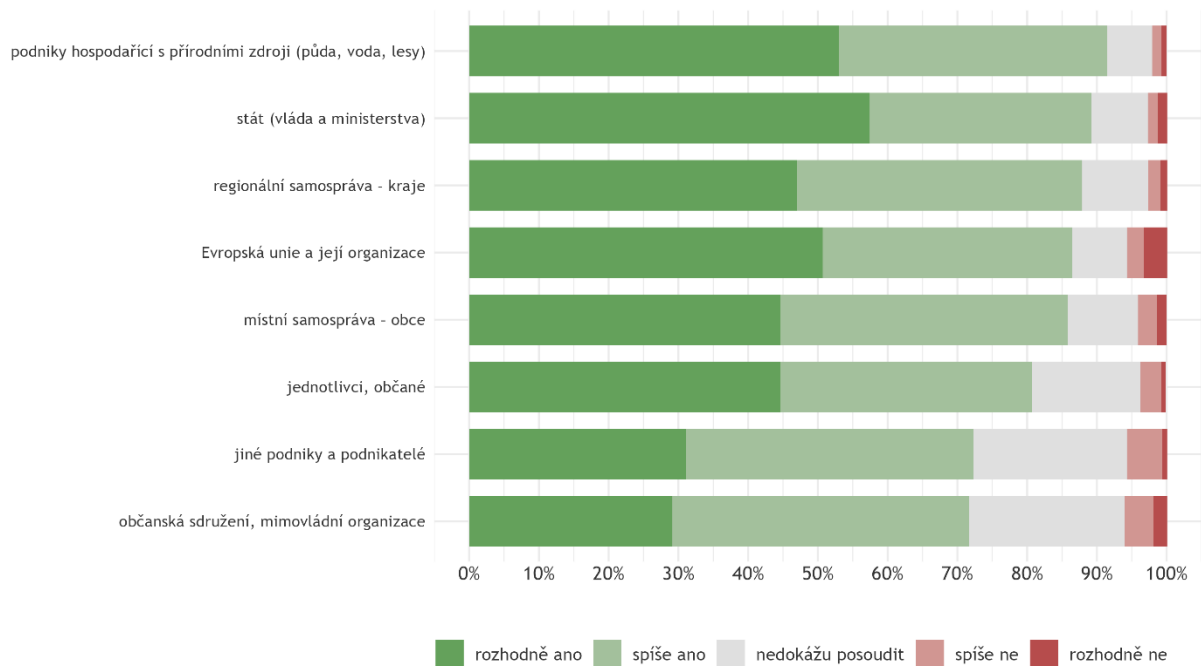

Rozdíly ČR/SR:

Česko:

Slovensko:

Srovnání:

- Na Slovensku častěji převládá silně kladný postoj („rozhodně ano“), zatímco v Česku lidé volí spíše mírnější variantu „spíše ano“ nebo možnost „nedokážu posoudit“.
- Rozdíly jsou nejvýraznější u podotázek A) častější a delší období horkého počasí a B) častější a delší období sucha, kde „rozhodně ano“ uvedlo přes 50 % Slováků, ale jen 44–47 % Čechů.
- V Česku se častěji objevují nerozhodné postoje, zejména u podotázek F) a G), kde odpověď „nedokážu posoudit“ zvolila čtvrtina respondentů.

CELKOVÉ SHRNUÍ:

Celkově respondenti považují zapojení všech uvedených aktérů do přijímání a realizace opatření proti důsledkům změny klimatu za důležité. Jako nejvýznamnější subjekty byly označeny **podniky hospodařící s přírodními zdroji** (88,2 % pozitivních odpovědí), **stát** (85,7 %), **regionální** (84,4 %) a **místní samospráva** (83,8 %). Naopak zapojení **jiných podniků a podnikatelů** (67,5 %) a **občanských sdružení či nevládních organizací** (65,6 %) je vnímáno za méně významné, byť i u těchto kategorií stále převažují souhlasné odpovědi v nadpolovičním poměru.

U regionálního hodnocení jsou na obou stranách hranice odpovědi pozitivní – u většiny podotázek se podíl souhlasu se zapojením zmíněných institucí do realizací proti důsledkům změny klimatu (odpovědi „spíše ano“ + „rozhodně ano“) pohybuje kolem 75–85 %. Rozdíly mezi Českem a Slovenskem jsou však patrné.

Na Slovensku je míra souhlasu silnější: u podotázek A–E dosahuje součet pozitivních odpovědí 80–95 %, přičemž více než polovina respondentů volí „rozhodně ano“. V dalších podotázkách (F–H) se pozitivní odpovědi drží na úrovni 70–75 %, zároveň je zde méně nerozhodných i negativních odpovědí než v Česku. Česko má rovněž převahu souhlasných odpovědí, ale méně vyhraněných. U prvních pěti podotázek (A–E) se pozitivní odpovědi pohybují mezi 72–83 %, přičemž „rozhodně ano“ dosahuje zhruba 42–48 %. V některých variantách (F a G) se podíl „nedokážu posoudit“ blíží až 25 %, a celkový souhlas tak klesá na hranici 60 %.

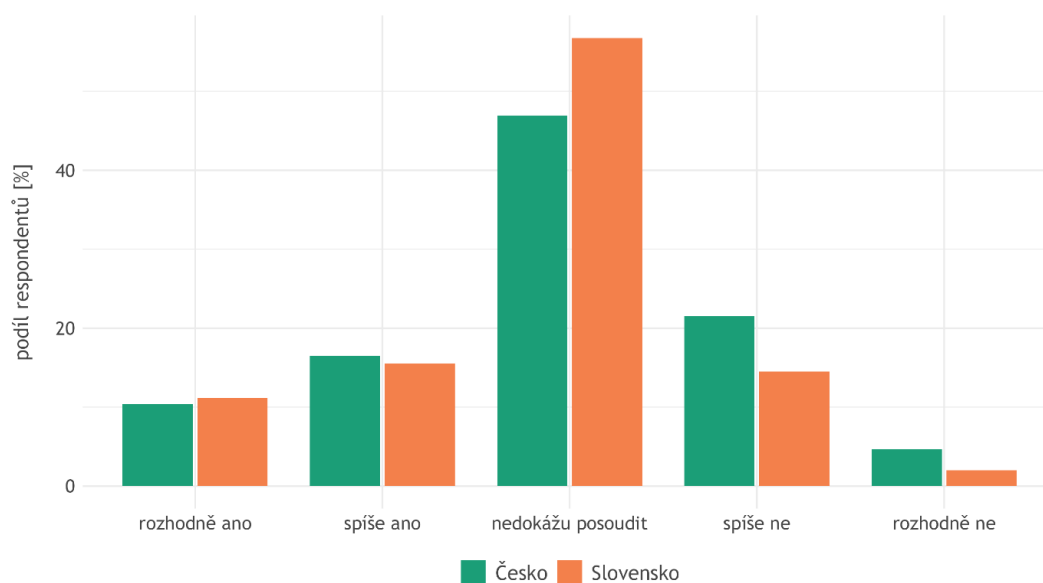
Odpovědi na otázku 5 z pohledu cílů projektu JIZKES:

Jednoznačně se potvrzuje vnímání klíčové důležitosti **reálného obhospodařování přírodních zdrojů** (všechny skupiny respondentů jako nejdůležitější označují podniky hospodařící s půdou, vodou a lesy). Pro **přijetí a podporu správných opatření** jsou zase klíčovými skupinami státní správa a samospráva. Pro projekt je tedy důležitá komunikace zejména se zástupci těchto skupin.

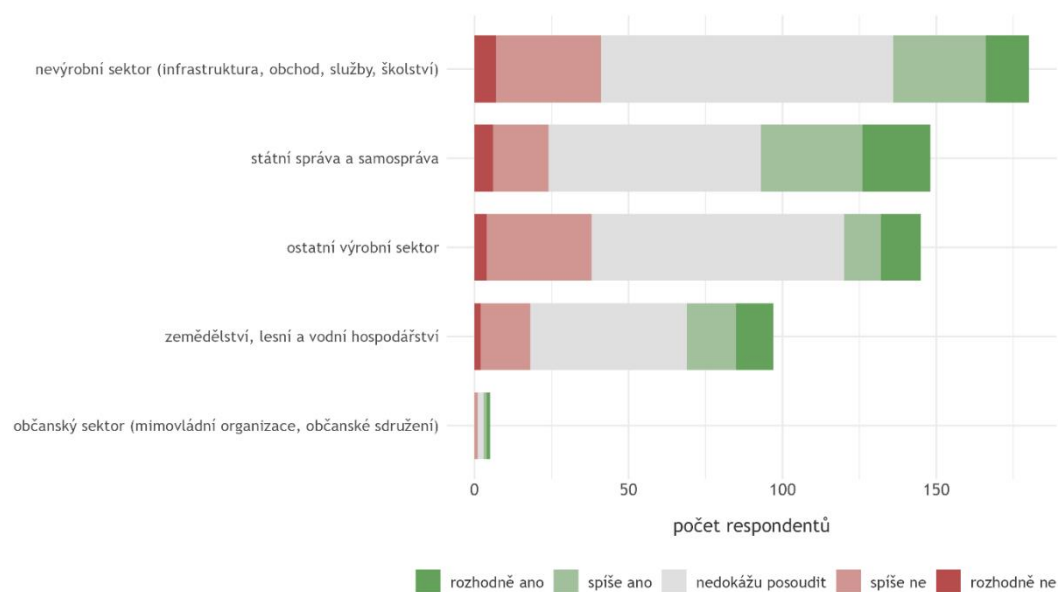
Otázka 6: Znáte nějaká opatření v oblasti Vašeho působení, která mohou být využívána na zmírnění dopadů změny klimatu a snížení ohrožení krajiny?

	rozhodně ano	spíše ano	nedokážu posoudit	spíše ne	rozhodně ne
absolutní četnost	62	92	299	103	19
relativní četnost	10,8 %	16,0 %	52,0 %	17,9 %	3,3 %

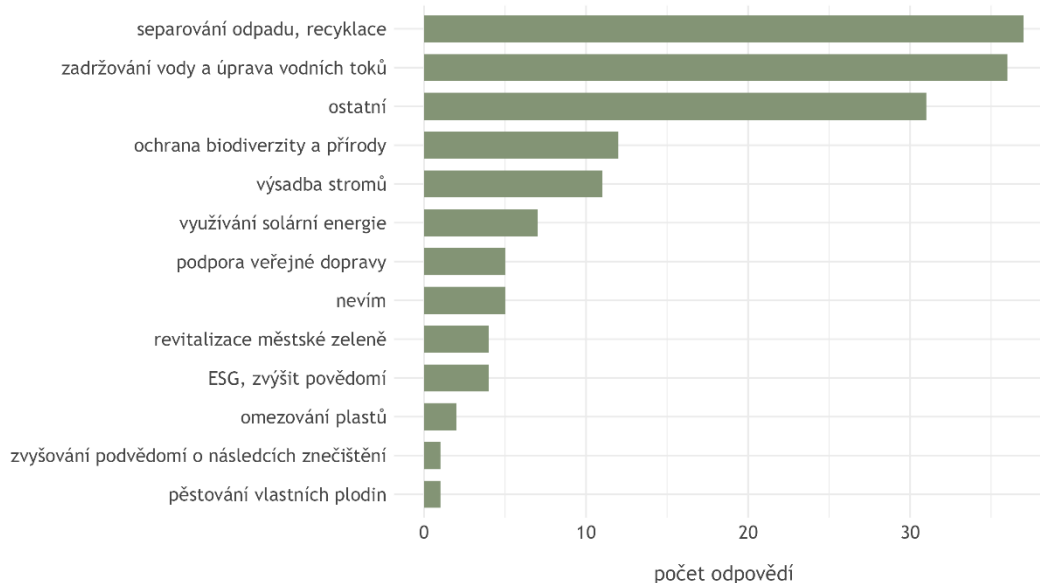
Rozdíly ČR/SR:

Rozdíly dle zájmových skupin zaměstnání:

V případě, že respondent odpověděl kladnou variantou „rozhodně ano“ nebo „spíše ano“, byl vyzván k doplňující otázce a specifikaci konkrétního opatření, které zná. Ty byly následně reklasifikovány do obecných skupin, jejichž zastoupení uvádí následující obrázek:

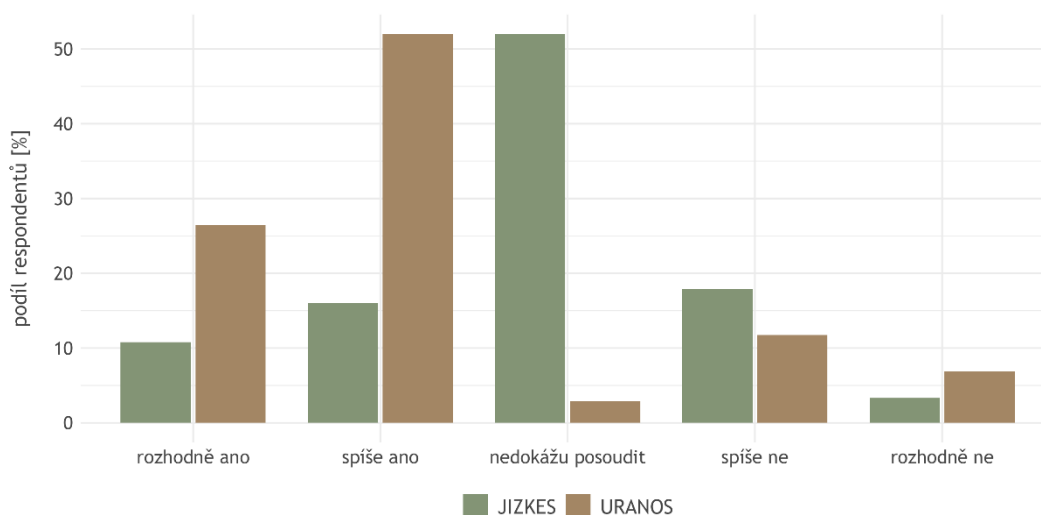

Řada odpovědí byla obtížně zařaditelná do některé hlavní kategorie, proto jsou označeny jako „ostatní“. Zde respondenti často zmiňovali šetrnější a udržitelnější hospodaření v zemědělství, včetně omezení monokultur, regenerativního a ekologického hospodaření a návratu organické hmoty do půdy. Další často uváděnou oblastí byla podpora zeleně a biodiverzity – například výsadba stromů, keřů a květnatých luk, obnova a ochrana lesů, péče o stromy a zvyšování druhové rozmanitosti. V městském prostředí respondenti doporučovali omezit výstavbu na zelené louce, více využívat zelené střechy a stěny, řešit tepelné ostrovy a začleňovat adaptační opatření do územního plánování. Významná část odpovědí se týkala také snižování emisí a ochrany ovzduší. Zaznely i návrhy na čištění vodních toků, ochranu vodních zdrojů a zlepšení informovanosti a zapojení veřejnosti, například prostřednictvím osvěty, komunitních akcí a podpory ekologického chování.

SROVNÁNÍ S PRŮZKUMEM URANOS:

- **URANOS2 – Otázka 7:** *Poznáte nějaké opatrenia určené na zmiernenie dopadov zmeny klímy v oblasti Vášho pôsobenia?*

	rozhodně ano	spíše ano	nedokážu posoudit	spíše ne	rozhodně ne
URANOS 2	27	53	3	12	7
JIZKES	62	92	299	103	19

CELKOVÉ SHRNUÍ:

Na otázku „**Znáte nějaká opatření v oblasti Vašeho působení, která mohou být využívána na zmírnění dopadů změny klimatu a snížení ohrožení krajiny?**“ odpověděla významná část respondentů nerozhodně – 52 % uvedlo, že nedokáže posoudit, zda taková opatření znají. Kladně se vyjádřilo pouze 26,8 % („rozhodně ano“ 10,8 %, „spíše ano“ 16,0 %), zatímco 21,2 % odpovědělo spíše nebo rozhodně ne. Výsledky ukazují na poměrně nízkou informovanost respondentů o konkrétních opatřeních v jejich prostředí. Mezi státy se projeví rozdíly – na Slovensku je více nerozhodných (56,8 % oproti 47,0 % v Česku), zatímco v Česku je vyšší míra neznalosti opatření („spíše ne“ 21,5 % oproti 14,5 % na Slovensku). Tyto rozdíly jsou i statisticky významné. Podle profesních skupin se postoje výrazně neliší – většina sektorů vykazuje podobný obraz s převahou nejistých odpovědí, bez statisticky významných rozdílů.

Ve srovnání s průzkumem URANOS jsou výsledky zásadně odlišné – v tamním šetření převažovaly souhlasné odpovědi, zatímco v JIZKES dominuje nerozhodnost. Rozdíl mezi oběma průzkumy je statisticky vysoce významný a výrazný i co do velikosti efektu. To naznačuje, že informovanost a povědomí o adaptačních opatřeních v rámci tohoto výzkumu je nižší, což představuje důležité zjištění pro praxi – je třeba posílit komunikaci a šíření znalostí o konkrétních opatřeních směrem k obcím, hospodářům i veřejnosti.

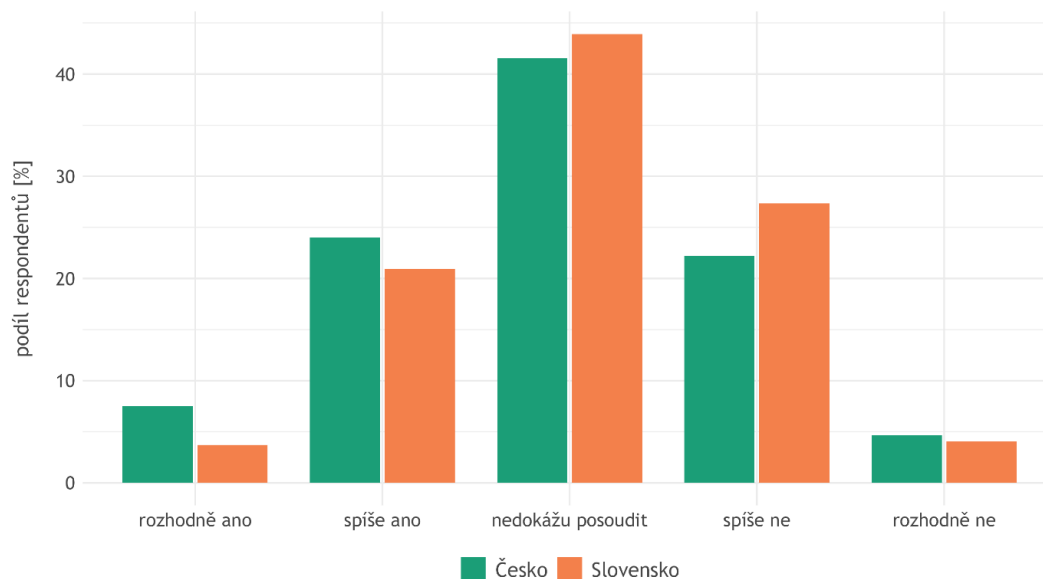
Odpovědi na otázku 6 z pohledu cílů projektu JIZKES:

Znalost **reálných adaptačních opatření je nedostatečná** – vyplývá z toho, že je potřebné zvýšit informovanost nejenom veřejnosti, ale také všech zainteresovaných skupin. Relativně nejlepší je informovanost státní správy a samosprávy, překvapuje malá informovanost o opatřeních také u zástupců zemědělství, lesního a vodního hospodářství.

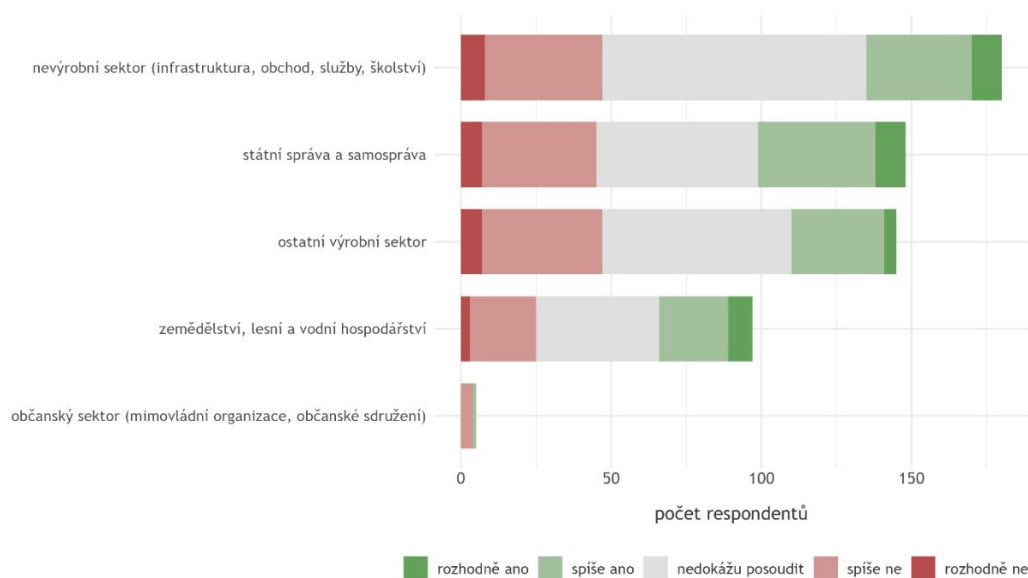
Otázka 7: Myslíte si, že aktuálně uplatňovaná opatření určená na zmírnění dopadů změny klimatu v oblasti Vašeho působení jsou účinná?

	rozhodně ano	spíše ano	nedokážu posoudit	spíše ne	rozhodně ne
absolutní četnost	32	129	246	143	25
relativní četnost	5,6 %	22,4 %	42,8 %	24,9 %	4,3 %

Rozdíly ČR/SR:

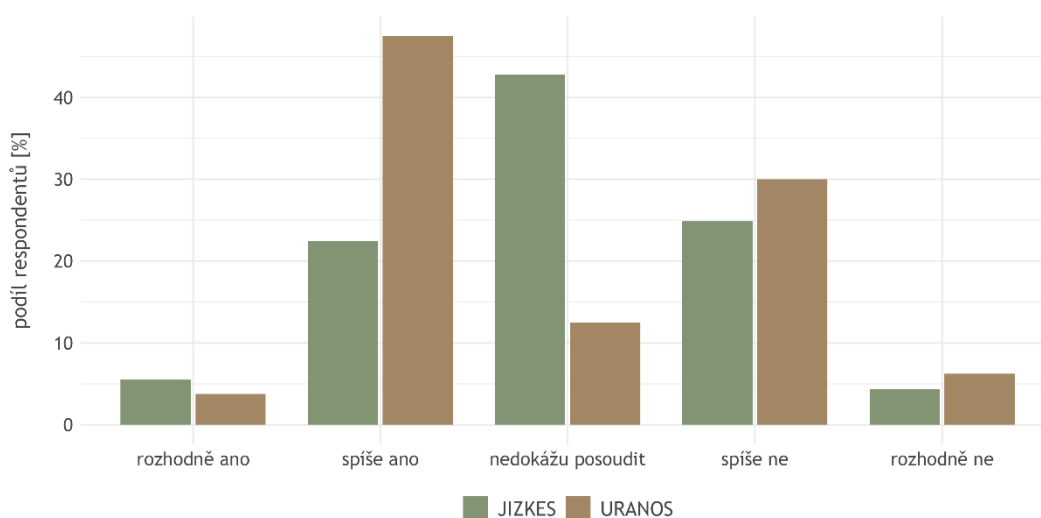
Rozdíly dle zájmových skupin zaměstnání:

SROVNÁNÍ S PRŮZKUMEM URANOS:

- **URANOS2 – Otázka 8:** *Myslíte si, že súčasne uplatňované opatrenia určené na zmiernenie dopadov zmeny klímy v oblasti Vášho pôsobenia sú účinné?*

	rozhodně ano	spíše ano	nedokážu posoudit	spíše ne	rozhodně ne
URANOS 2	3	38	10	24	5
JIZKES	32	129	246	143	25

CELKOVÉ SHRNUÍ:

Na otázku „**Myslíte si, že aktuálně uplatňovaná opatření určená na zmírnění dopadů změny klimatu v oblasti Vašeho působení jsou účinná?**“ jsou vyvážené pozitivní odpovědi s těmi skeptickými - 28,0 % uvedlo „rozhodně ano“ nebo „spíše ano“, a 29,2 % považuje opatření za spíše nebo zcela neúčinná. Největší skupinu však tvoří respondenti, kteří nedokázali účinnost opatření posoudit (42,8 %).

Mezi Českem a Slovenskem nejsou výrazné rozdíly. V Česku je mírně vyšší podíl pozitivních odpovědí (31,5 %) než na Slovensku (24,6 %), naopak na Slovensku je častěji zastoupen názor „spíše ne“ (27,4 % oproti 22,2 % v Česku). Podíl nerozhodných respondentů je v obou zemích podobný (41–44 %). Statistické testy potvrdily, že rozdíly mezi oběma státy nejsou významné.

Ani z hlediska profesních skupin se rozložení odpovědí významně neliší. Ve všech sektorech převažuje kategorie „nedokážu posoudit“. Pozitivní hodnocení („rozhodně ano“ a „spíše ano“) se častěji objevuje ve státní správě a samosprávě či v zemědělství a lesním hospodářství, zatímco v ostatním výrobním sektoru a mezi nevýrobními profesemi převažují skeptické odpovědi. Rozdíly mezi sektory však nejsou statisticky významné.

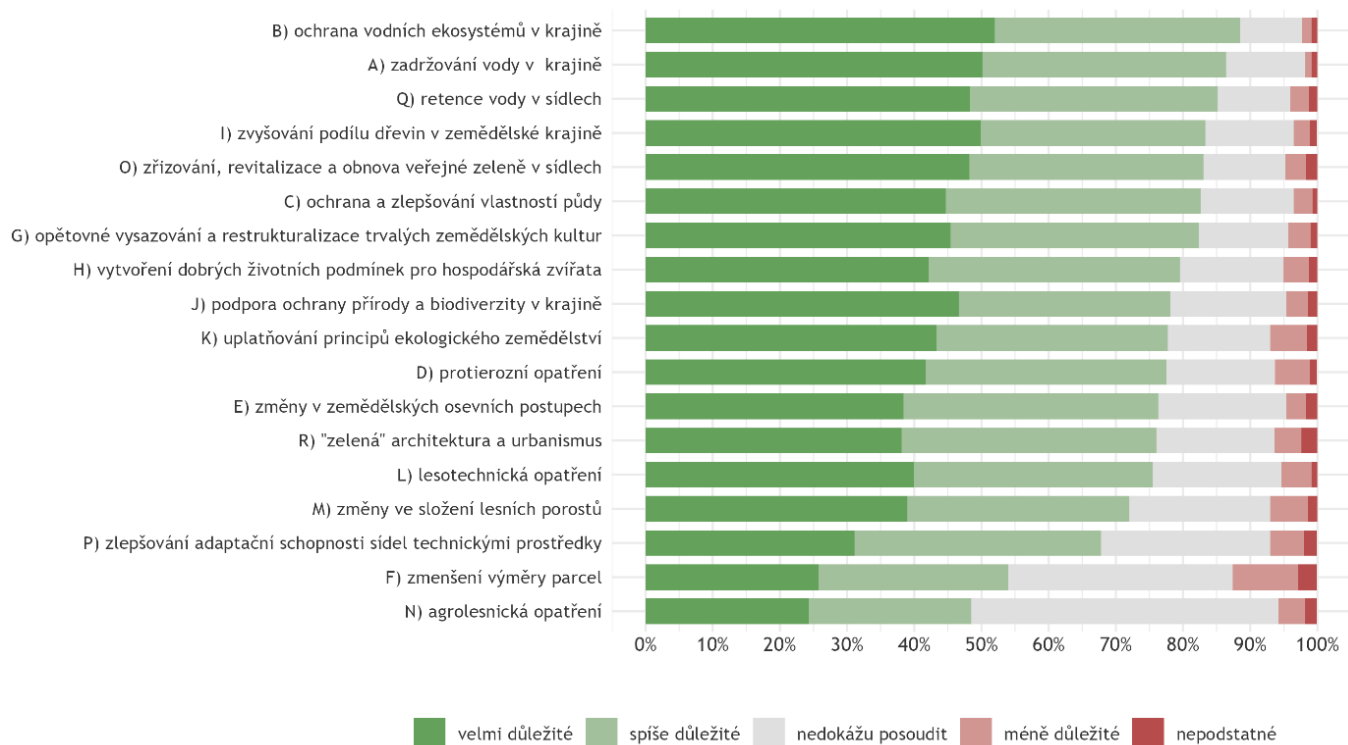
Ve srovnání s průzkumem URANOS jsou výsledky odlišné. Postoje k účinnosti opatření se mezi výzkumy zřetelně liší. V průzkumu URANOS je výrazně vyšší zastoupení odpovědí „spíše ano“ a proti JIZKES je významně menší podíl nerozhodných respondentů.

Odpovědi na otázku 7 z pohledu cílů projektu JIZKES:

Rozhodně je potřeba **zvýšit informovanost o cílech jednotlivých opatření** a také o příkladech jejich reálného uplatňování, protože podíl odpovědí „nedokážu posoudit“ je vysoký.

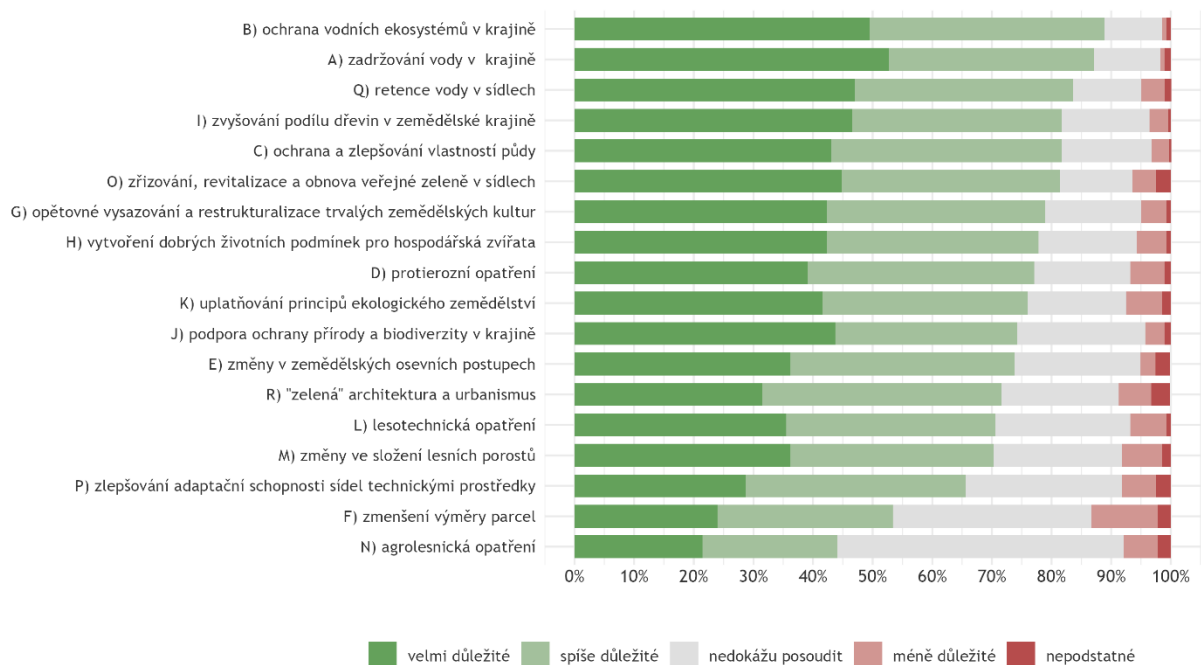
Otázka 8: Jak hodnotíte z hlediska významnosti pro řešení problémů ohrožení krajiny a člověka změnou klimatu následující managementové opatření v zemědělském, vodohospodářském sektoru a v sídlech?

Opatření	nepodstatné	méně důležité	nedokážu posoudit	spíše důležité	velmi důležité
A) zadržování vody v krajině – změny v regulaci vodního režimu půdy, zvyšování její retenční schopnosti, zatravnění podmáčené orné půdy a další	5	5	68	209	288
	0,9 %	0,9 %	11,8 %	36,3 %	50,1 %
B) ochrana vodních ekosystémů v krajině – revitalizace vodních toků, vytvoření nárazníkových zón, ochrana mokřadů a rašeliníšť	5	8	53	210	299
	0,9 %	1,4 %	9,2 %	36,5 %	52,0 %
C) ochrana a zlepšování vlastností půdy – zlepšování struktury půdy (např. aplikace chlévské mrvy a kompostu, zařazení meziplodin, zpracování posklizňových zbytků), minimální pokrytí půdy (půda neponechaná bez porostu)	4	16	80	218	257
	0,7 %	2,8 %	13,9 %	37,9 %	44,7 %
D) protierozní opatření – řízení obdělávání půdy, opatření na zabránění snižování odnosu půdy a její degradace (výběr vhodných plodin, agrotechnika a další)	6	30	93	206	240
	1,0 %	5,2 %	16,2 %	35,8 %	41,7 %
E) změny v zemědělských osevních postupech – střídání plodin, přizpůsobení skladby pěstovaných plodin změnám podmínek	10	17	109	218	221
	1,7 %	3,0 %	19,0 %	37,9 %	38,4 %
F) zmenšení výměry parcel (SR - max. výměra 50 ha, v chráněných územích max. 20 ha; ČR - 30 ha) a rozčlenění parcel biopásy (v min. šířce 12 m)	16	56	192	163	148
	2,8 %	9,7 %	33,4 %	28,3 %	25,7 %
G) opětovné vysazování a restrukturalizace trvalých zeměděl. kultur v krajině (ovocné sady a vinice), zatravnění meziřadí	6	19	77	212	261
	1,0 %	3,3 %	13,4 %	36,9 %	45,4 %
H) vytvoření dobrých životních podmínek pro hospodářská zvířata (pasevní chov pro redukcí emisí skleníkových plynů a amoniaku)	7	22	89	215	242
	1,2 %	3,8 %	15,5 %	37,4 %	42,1 %
I) zvyšování podílu dřevin v zemědělské krajině (zalesňování zemědělské půdy, výsadba dřevinné vegetace – remízky, meze, aleje, větrolamy)	6	14	76	192	287
	1,0 %	2,4 %	13,2 %	33,4 %	49,9 %
J) podpora ochrany přírody a biodiverzity v krajině (zřizování bezzásahových zón, cílený ochranný management, ochrana opylovačů a ptactva...)	8	19	99	181	268
	1,4 %	3,3 %	17,2 %	31,5 %	46,6 %
K) uplatňování principů ekologického zemědělství (např. snížení aplikace průmyslových hnojiv, změna technologie hospodaření, integrovaná ochrana plodin, změny v chovu hospodář. zvířat...)	9	31	88	198	249
	1,6 %	5,4 %	15,3 %	34,4 %	43,3 %
L) lesotechnická opatření (změny způsobů výchovy a těžby lesa směrem ke snížení negativních vlivů zejména na vlastnosti půdy a hydrologické procesy)	5	26	110	204	230
	0,9 %	4,5 %	19,1 %	35,5 %	40,0 %
M) změny ve složení lesních porostů (zvýšení odolnosti porostů vůči změně klimatu)	8	32	121	190	224
	1,4 %	5,6 %	21,0 %	33,0 %	39,0 %
N) agrolesnická opatření (silvopastorální a silvoorebné systémy)	10	23	263	139	140
	1,7 %	4,0 %	45,7 %	24,2 %	24,3 %
O) zřizování, revitalizace a obnova veřejné zeleně v sídlech (parky, jiné vegetační prvky, revitalizace nevyužívaných areálů...)	10	18	70	200	277
	1,7 %	3,1 %	12,2 %	34,8 %	48,2 %
P) zlepšování adaptační schopnosti sídel technickými prostředky (stavební prvky a úpravy budov a veřejných prostranství)	11	29	145	211	179
	1,9 %	5,0 %	25,2 %	36,7 %	31,1 %
Q) retence vody v sídlech (zachytávání a využívání dešťové vody, zvýšení propustnosti povrchů)	7	16	62	212	278
	1,2 %	2,8 %	10,8 %	36,9 %	48,3 %
R) "zelená" architektura a urbanismus (plánování a projektování ekologicky vyvážených a klimaticky odolných sídel a budov)	14	23	101	218	219
	2,4 %	4,0 %	17,6 %	37,9 %	38,1 %

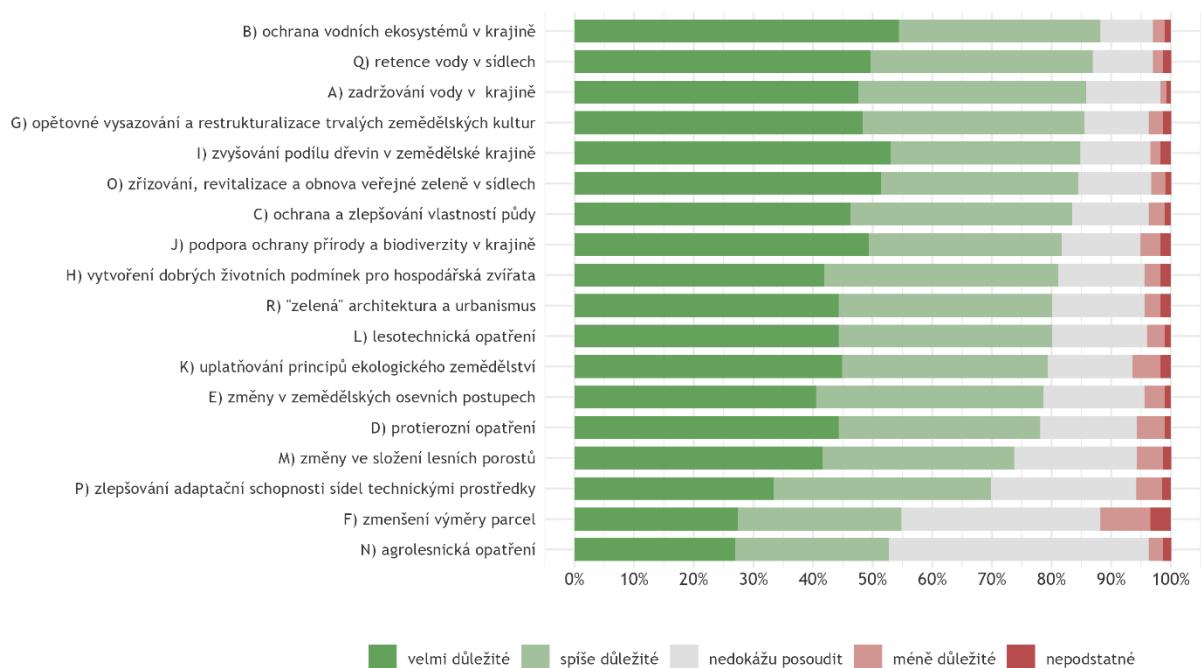

Rozdíly ČR/SR:

Česko:

Slovensko:

CELKOVÉ SHRNUÍ:

Na otázku „**Jak hodnotíte z hlediska významnosti pro řešení problémů ohrožení krajiny a člověka změnou klimatu následující managementové opatření...**“ hodnotila většina respondentů významnost většiny navržených opatření jako důležité nebo velmi důležité. Nejvyšší podporu („spíše důležité“ a „velmi důležité“) získala především opatření spojená s nakládáním s vodou: ochranou vodních ekosystémů (B – 89 %), zadržováním vody v krajině (A – 86 %) a retence vody v sídlech (Q – 85 %), dále zvýšením podílu dřevin v zemědělské krajině (I – 83 %) či revitalizace a obnova veřejné zeleně v sídlech (O – 83 %). Nejnižší podporu získala agrolesnická opatření (N), u nichž téměř polovina respondentů odpověděla „nedokážu posoudit“ a pozitivně je hodnotila přibližně jen polovina, podobně jako opatření F – zmenšení výměry parcel.

Při regionálním porovnání byla v Česku i na Slovensku nejvíce zdůrazněna opatření spojená s hospodařením s vodou (A, B, Q). Rozdíly mezi zúčastněnými státy jsou v porovnání s jinými otázkami výrazně menší, pouze u některých opatření se projevily statisticky významně – L) lesotechnická opatření a R) "zelená" architektura a urbanismus. U těchto opatření byl na Slovensku výrazně vyšší poměr pozitivních odpovědí než v Česku.

Odpovědi na otázku 8 z pohledu cílů projektu JIZKES:

Za **klíčové adaptační strategie** považují respondenti především opatření související s vodou (retence a hospodaření v krajině i sídlech, ochrana vodních ekosystémů), ochranou půdy a posílením biodiverzity. Tyto oblasti by měly tvořit hlavní osu doporučení, zatímco méně známá či hůře srozumitelná opatření (např. agrolesnictví, význam zmenšování parcel nebo zlepšování adaptačních schopností sídel) pravděpodobně **vyžadují větší osvětu**.

Z hlediska návrhu adaptačních opatření je pro nás **klíčová skupina zástupců hospodářů s přírodními zdroji**, která by měla navržené opatření realizovat v krajině. Pozitivní je, že tato skupina vnímá velkou většinu opatření jako velmi důležité až spíše důležité – až 12 ze 14 opatření

v jejich kompetenci (mimo zastavěného území sídel) hodnotí takto více než dvě třetiny respondentů. Největší význam přisuzují stejným opatřením jako celý vzorek respondentů – tj. ochraně vodních ekosystémů a retence vody v krajině; ochraně a zlepšování vlastností půdy a zvyšování podílů dřevinné vegetace v zemědělské krajině (více než 80% je hodnotí jako velmi důležité až spíše důležité). Naopak, menší než poloviční „podporu“ a vysokou míru neznalosti mají u této skupiny dvě opatření – zmenšování výměry parcel a agrolesnická opatření.

Pro urbanizované prostředí jsme zformulovali 4 opatření – pro jejich realizaci je zase klíčová skupina respondentů „**státní správa a samospráva**“. Tři z těchto opatření hodnotí více jako 80% respondentů jako velmi důležité a spíše důležité – retenci vody v sídlech, podporu veřejné zeleně v sídlech a zelená urbanistická opatření. Jako o něco méně důležitá jsou vnímány technické prostředky adaptace sídel.

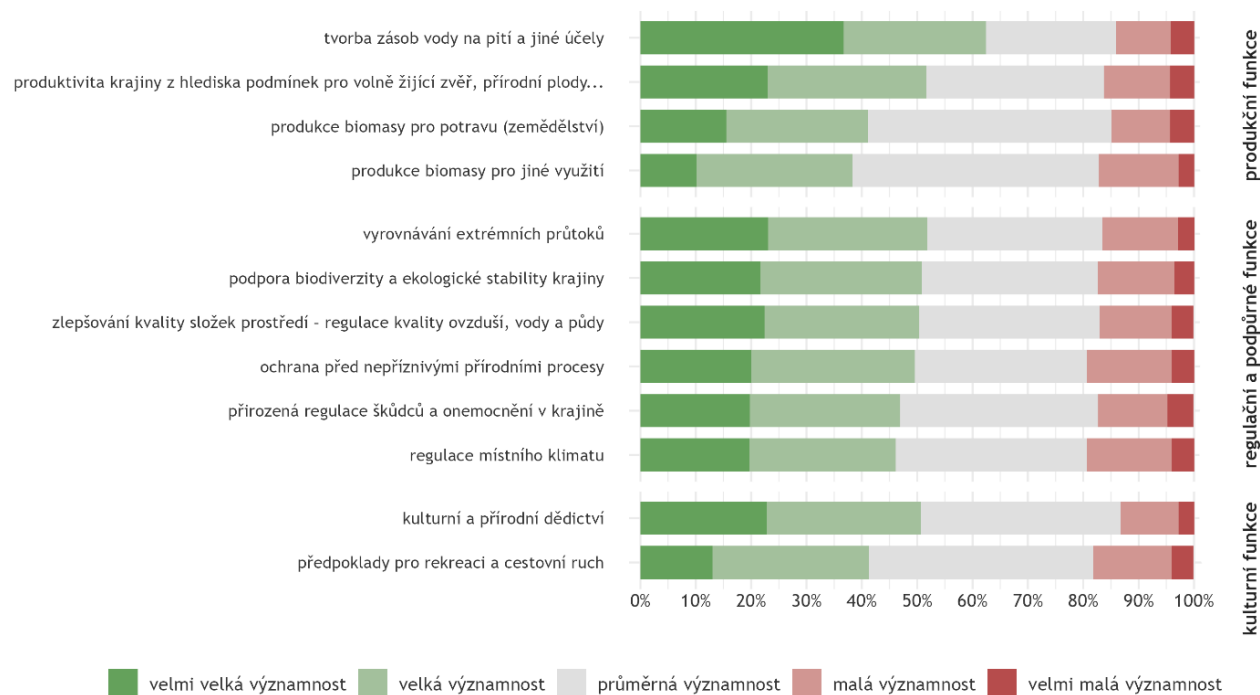
Z hlediska hodnocení odpovědí podle **různých typů krajiny** se statisticky významné rozdíly většinou neprokázaly. Některá závěry na základě hodnocení odpovědí respondentů reprezentujících dané skupiny krajiny však můžeme částečně vyvodit. Hydrologická opatření v krajině (A,B), zemědělská půdní opatření (C-E) a speciální zemědělská opatření (F-H,K) jako nejvíce významné vnímají respondenti působící v krajině s intenzivním zemědělstvím. Zvyšování podílu dřevin a podporu biodiverzity v krajině (I,J) za nejvýznamnější pokládají zejména respondenti působící v krajině s převažujícím lesním hospodářstvím a ochranou přírody, částečně také předcházející skupina. Lesnická opatření (L-N) kromě respondentů z lesní krajiny vnímají jako důležitá také zástupci krajiny s rozptýleným osídlením a ochranou přírody. Zajímavostí je, že opatření v urbanizované krajině (O-R) nevnímají nejvíce jako důležitá respondenti působící v urbanizované krajině, ale spíše zástupci výše uvedených skupin, zejména respondentů reprezentujících intenzivní zemědělskou krajinu.

Osvěta a zlepšení informovanosti o významu adaptačních opatření by proto měla být zaměřena především na obyvatele měst (z důvodu vnímání menší důležitosti těchto opatření) a na obyvatele podhorských a horských oblastí (z důvodu menší znalosti resp. informovanosti o opatřeních).

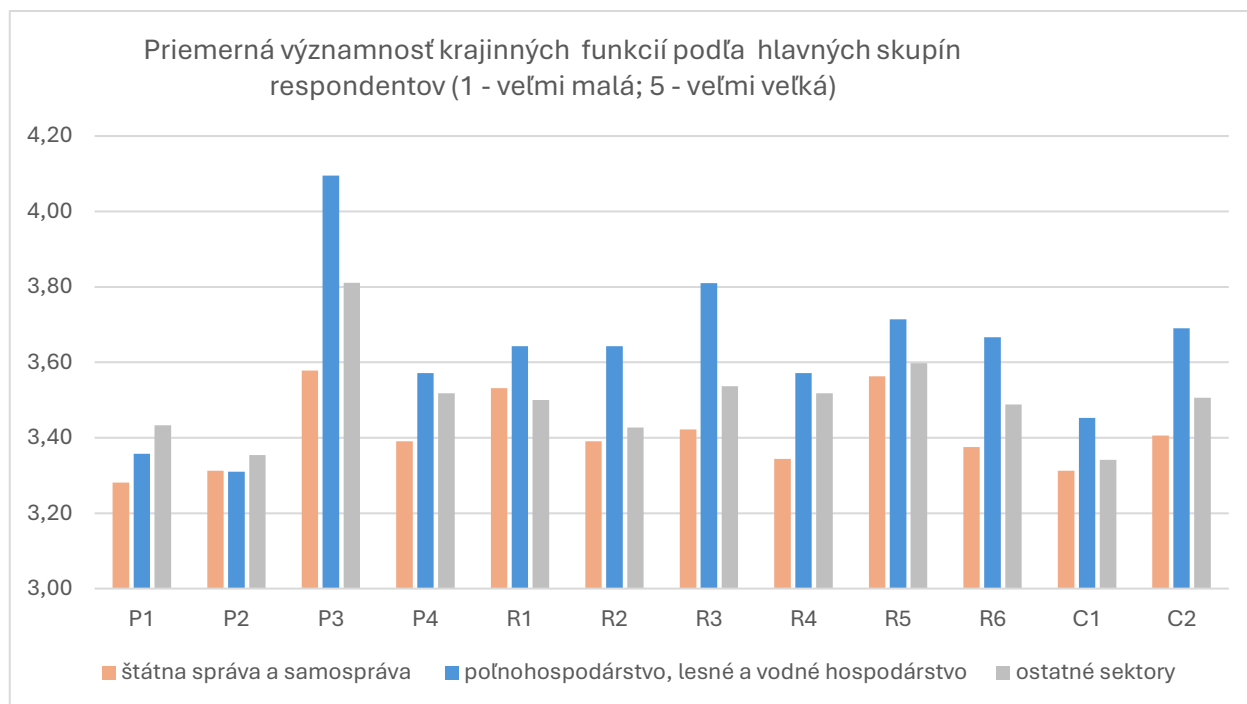
Otázka 9: Vyjádřete prosím Váš názor na důležitost níže uvedených funkcí krajiny pro vyvážený rozvoj Vašeho regionu, zahrnující podporu odolnosti krajiny vůči důsledkům změny klimatu.

Ekosystémové funkce a služby	velmi velká významnost	velká významnost	průměrná významnost	malá významnost	velmi malá významnost
Produkční funkce: zabezpečení základních surovin a materiálních užitků pro život					
P1 - Produkce biomasy pro potravu (zemědělství)	89	147	253	61	25
	15,5 %	25,6 %	44,0 %	10,6 %	4,3 %
P2 - Produkce biomasy pro jiné využití (zejména lesnictví – dřevo; zemědělství – technické plodiny)	58	162	256	83	16
	10,1 %	28,2 %	44,5 %	14,4 %	2,8 %
P3 - Tvorba zásob vody na pití a jiné účely (zavlažování, průmysl, příznivá vodní bilance krajiny)	211	148	135	57	24
	36,7 %	25,7 %	23,5 %	9,9 %	4,2 %
P4 - Produktivita krajiny z hlediska podmínek pro volně žijící zvěř, ryby, přírodní plody, léčivé rostliny...	132	165	184	69	25
	23,0 %	28,7 %	32,0 %	12,0 %	4,3 %
Regulační a podpůrné funkce: regulace kvality životního prostředí, podpora fungování přírodních procesů					
	129	161	187	75	23

Ekosystémové funkce a služby	velmi velká významnost	velká významnost	průměrná významnost	malá významnost	velmi malá významnost
R1 - Zlepšování kvality složek prostředí – regulace kvality ovzduší, vody a půdy (tlumením a regulací škodlivých látek a procesů)	22,4 %	28,0 %	32,5 %	13,0 %	4,0 %
R2 - Ochrana před nepříznivými přírodními procesy (zejména ochrana půdy před erozí, sesuvy...)	115	170	179	88	23
	20,0 %	29,6 %	31,1 %	15,3 %	4,0 %
R3 - Vyrovnávání extrémních průtoků (zpomalování a usměrňování povrchového odtoku vody – ochrana před povodněmi a suchem, zvyšování retence vody v krajině)	133	165	182	78	17
	23,1 %	28,7 %	31,7 %	13,6 %	3,0 %
R4 - Regulace místního klimatu (tlumení teplotních extrémů, stínění, zvyšování vlhkosti, ochrana před větrem...)	113	152	199	88	23
	19,7 %	26,4 %	34,6 %	15,3 %	4,0 %
R5 - Podpora biodiverzity a ekologické stability krajiny (vhodné podmínky pro přežití a rozmnožování přirozených druhů a společenstev)	125	168	182	80	20
	21,7 %	29,2 %	31,7 %	13,9 %	3,5 %
R6 - Přirozená regulace škůdců a onemocnění v krajině (včetně biologické ochrany zemědělských plodin a lesa)	114	156	206	72	27
	19,8 %	27,1 %	35,8 %	12,5 %	4,7 %
Kulturní funkce: poskytování fyzických a zprostředkování duševních hodnot jako nadstavby pro kvalitní život					
C1 - Předpoklady pro rekreaci a cestovní ruch (vhodnost a atraktivita krajiny pro turistiku a sport, krajinná estetika...)	75	163	233	81	23
	13,0 %	28,3 %	40,5 %	14,1 %	4,0 %
C2 - Kulturní a přírodní dědictví (hodnoty krajiny důležité pro zachování budoucím generacím, ochrana přírody pro její "vnitřní hodnotu")	131	160	208	60	16
	22,8 %	27,8 %	36,2 %	10,4 %	2,8 %

Významnost krajinných funkcí podle skupin respondentů:

Produkční funkce: zajištění základních surovin a hmotných výhod pro život

P1 – Produkce biomasy pro potravinářské účely (zemědělství)

P2 – Produkce biomasy pro jiné účely (zejména lesnictví – dřevo; zemědělství – průmyslové plodiny)

P3 – Vytváření vodních rezerv pro pitnou vodu a jiné účely (zavlažování, průmysl, příznivá vodní bilance krajiny)

P4 – Produktivita krajiny z hlediska podmínek pro volně žijící zvířata, ryby, přírodní plody, léčivé rostliny

Regulační a podpůrné funkce: regulace kvality životního prostředí, podpora přírodních procesů

R1 – Zlepšování kvality složek životního prostředí – regulace kvality ovzduší, vody a půdy (zmírňováním a regulací škodlivých látek a procesů)

R2 – Ochrana před nepříznivými přírodními procesy (zejména ochrana půdy před erozí, sesuvy půdy atd.)

R3 – Vyrovnávání extrémních průtoků (zpomalení a usměrnění odtoku povrchové vody – ochrana před povodněmi a suchy, zvýšení zadržování vody v krajině)

R4 – Regulace místního klimatu (zmírňování teplotních extrémů, stínování, zvyšování vlhkosti, ochrana před větrem atd.)

R5 – Podpora biologické rozmanitosti a ekologické stability krajiny (vhodné podmínky pro přežití a rozmnožování přírodních druhů a společenstev)

R6 – Přirozená regulace škůdců a chorob v krajině (včetně biologické ochrany zemědělských plodin a lesů)

Kulturní funkce: poskytování fyzických a zprostředkovatelských intelektuálních hodnot jako nadstavby pro kvalitní život

C1 – Podmínky pro rekreaci a cestovní ruch (vhodnost a atraktivita krajiny pro cestovní ruch a sport, estetika krajiny atd.)

C2 – Kulturní a přírodní dědictví (hodnoty krajiny důležité pro zachování pro budoucí generace, ochrana přírody pro její „vnitřní hodnotu“)

CELKOVÉ SHRNUÍ:

U produkčních funkcí byla za nejdůležitější považována tvorba zásob vody pro pití a další účely (62,4 % označilo jako velmi velkou nebo velkou významnost). V kategorii regulačních a podpůrných funkcí získaly nejvyšší váhu funkce spojené s vodním režimem a stabilitou krajiny: vyrovnávání extrémních průtoků (51,8 % velmi/velká významnost) a podpora biodiverzity a ekologické stability (50,9 %). U kulturních funkcí si nejvyšší podporu získaly hodnoty spojené s

kulturním a přírodním dědictvím (50,6 % velmi/velká významnost), zatímco rekreační funkce byly vnímány spíše jako středně významné – většina respondentů je hodnotila na úrovni „průměrné“ až „velké významnosti“. Ve všech dotazovaných funkcích také pozorujeme výrazné zastoupení odpovědi „průměrná významnost“.

Celkově, hodnocení jednotlivých skupin funkcí je vyrovnané a rozdíly mezi hlavními skupinami jsou malé – jako relativně nejdůležitější byly hodnoceny regulační funkce krajiny (průměrná hodnota významnosti 3,52), následovány produkčními funkcemi (3,50) a kulturními funkcemi (3,43). Význam krajinných funkcí z pohledu různých skupin respondentů se však liší – jednoznačně, nejvíce je pocítují a oceňují zástupci hospodářů s přírodními zdroji, nejméně zase (trochu překvapivě) zástupci státní správy a samosprávy. Statisticky významné rozdíly mezi skupinami se ukázaly nejvíce v produkčních krajinných funkcích.

Rozdíl vnímání významu krajinných funkcí podle typu krajiny ve kterém respondenti působí, se statisticky významně projevil pouze v omezeném počtu funkcí (ve 3 z 12 funkcí – z toho ve 2 produkčních funkcích – P1 a P2 a v regulační funkci R5). Ve všeobecnosti, nejvíce jsou produkční funkce krajiny hodnoceny zástupci respondentů působících v urbanizované a intenzivně zemědělsky využívané krajině. Ve většině případů to platí i pro regulační funkce, i když zde jsou rozdíly mezi skupinami menší a jako významné je pocítují i zástupci jiných typů krajiny (lesní krajina s ochranou přírody a pestrá zemědělsko-lesní krajina). Hodnocené kulturní funkce krajiny jako důležité hodnotí opět zástupci urbanizované krajiny, ale také respondenti působící v lesní krajině.

Odpovědi na otázku 9 z pohledu cílů projektu JIZKES:

Tato otázka byla položena v kontextu s budoucím návrhem adaptačních opatření. **Největší podporu** budou mít pravděpodobně opatření zaměřená na posílení regulačních a produkčních funkcí vodních složek krajiny; zlepšování biodiverzity a ekologické stability krajiny a zlepšování kvality složek životního prostředí. Překvapivě poměrně nízká významnost je přikládána funkcím spojeným s produktivitou zemědělské krajiny, regulací místního klimatu a předpokladů pro rekreaci.

Pro nás klíčová skupina zástupců hospodářů s přírodními zdroji si **nejvíce cení tři funkce krajiny** – produkční funkci tvorby zásob vody; regulační funkce vyrovnávání extrémních průtoků a zvyšování retence půdy; a podporu biodiverzity a ekologické stability krajiny.

Z hlediska **různých typů krajiny** se statisticky významné rozdíly v odpovědích většinou neprokázaly. Zajímavostí je fakt, že většinu funkcí krajiny vnímají významně především respondenti působící v urbanizované a technizované krajině a částečně také v intenzivně využívané zemědělské krajině. Naopak, jako relativně méně důležité hodnotí většinu krajinných funkcí respondenti působící s pestré zemědělsko-lesní krajině a krajině z rozptýleným venkovským osídlením. Může to vypovídat o tom, že důležité vlastnosti a funkce krajiny si ceníme až tehdy, když nám „chybějí“, nebo to vypovídá spíše o nedostatečné informovanosti obyvatel venkovské krajiny?

Otázka 10: Čemu se zejména věnujete ve své pracovní činnosti?

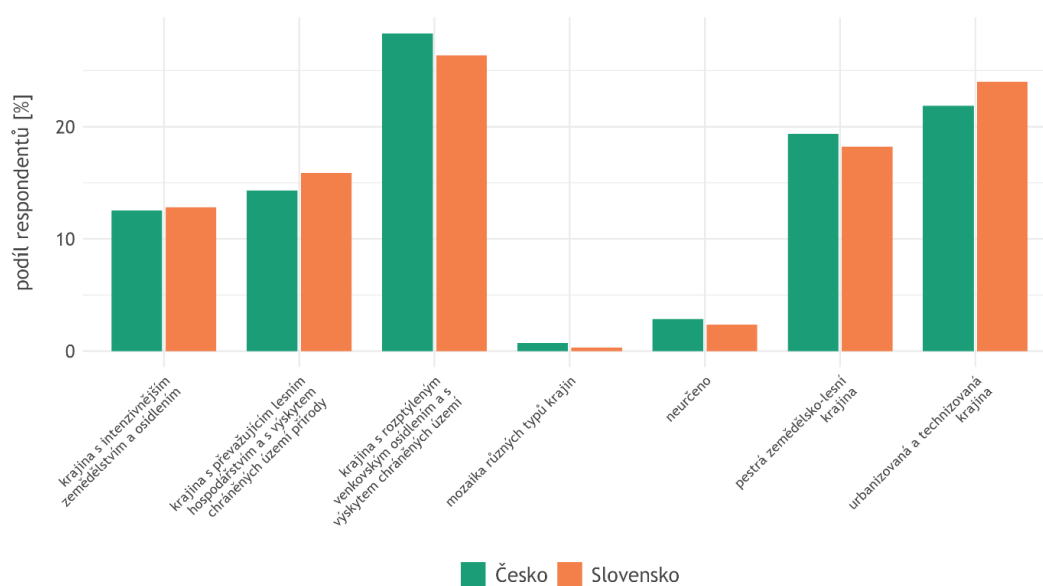
Ostatní	145	25,2%
výroba, strojírenství	69	12,0%
obchod, nákup, distribuce a prodej výrobků	66	11,5%
poskytování služeb	54	9,4%
ochrana životního prostředí	44	7,7%
školení, vzdělávání	42	7,3%
administrativa	28	4,9%
automobilový průmysl	26	4,5%
ekonomika	15	2,6%
bez odpovědi	14	2,4%
informační technologie	14	2,4%
státní správa	9	1,6%
strojírenství	9	1,6%
stavebnictví	8	1,4%
zdravotnictví	8	1,4%
Logistika	6	1,0%
cestovní ruch	5	0,9%
operátor výroby	4	0,7%
elektrotechnická oblast	3	0,5%
kancelářské práce	3	0,5%
bankovníctví	3	0,5%

Doplňující otázka, vzhledem k široké škále odpovědí nemá další využití.

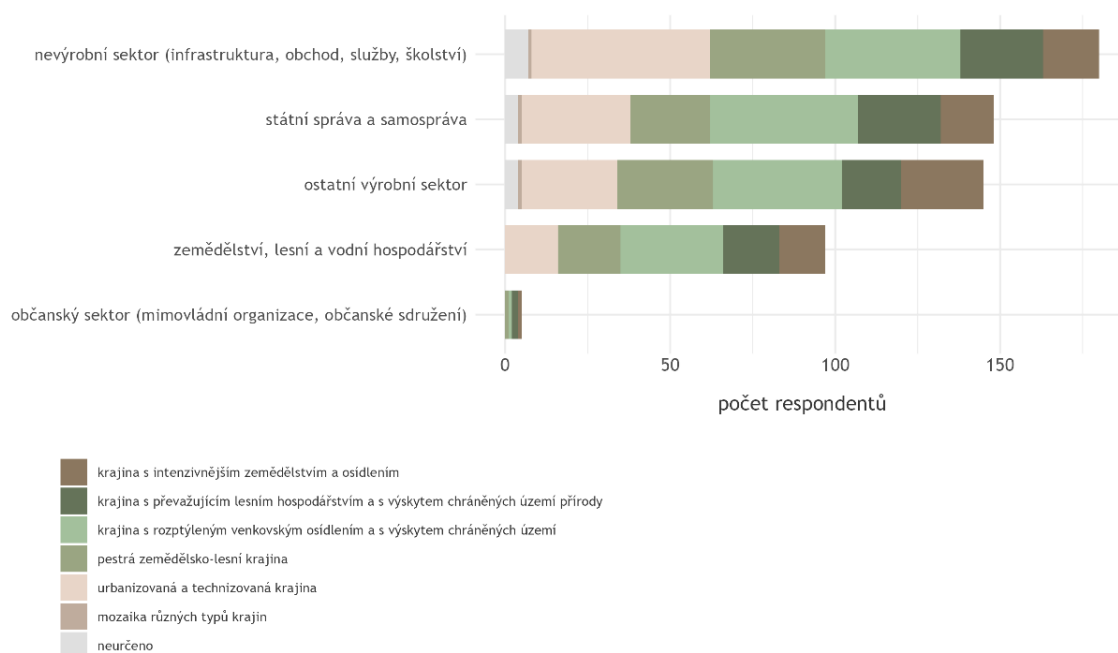
Otázka 11: Jaký je převažující charakter (typ) krajiny, ve které působíte?

	absolutní četnost	relativní četnost
krajina s intenzivnějším zemědělstvím a osídlením	73	12,7 %
krajina s převažujícím lesním hospodářstvím a s výskytem chráněných území	87	15,1 %
krajina s rozptýleným venkovským osídlením a s výskytem chráněných území	157	27,3 %
pestrá zemědělsko-lesní krajina	108	18,8 %
urbanizovaná a technizovaná krajina	132	23,0 %
mozaika různých typů krajín	3	0,5 %
Nezjištěno	15	2,6 %

Rozdíly ČR/SR:

Rozdíly dle zájmových skupin zaměstnání:

Doplňující otázka, která byla směřována k zjišťování vztahu mezi typem krajiny, ve kterém respondent působí, a jeho názory na důležité funkce krajiny a potřebu a význam jednotlivých opatření. Zastoupení hlavních typů krajiny je poměrně rovnoměrné, dostatečný vzorek respondentů byl shromážděn z 5 ze 6 uváděných typů. Největší zastoupení v průzkumu měli respondenti z typu „krajina s rozptýleným venkovským osídlením a s výskytem chráněných území“, následuje „urbanizovaná a technizovaná krajina“ – spolu tvoří 50% vzorky. Minimálně je zastoupený typ „mozaika různých typů krajin“, který však byl uveden spíše doplňkově.

Odpovědi na otázku 11 z pohledu cílů projektu JIZKES:

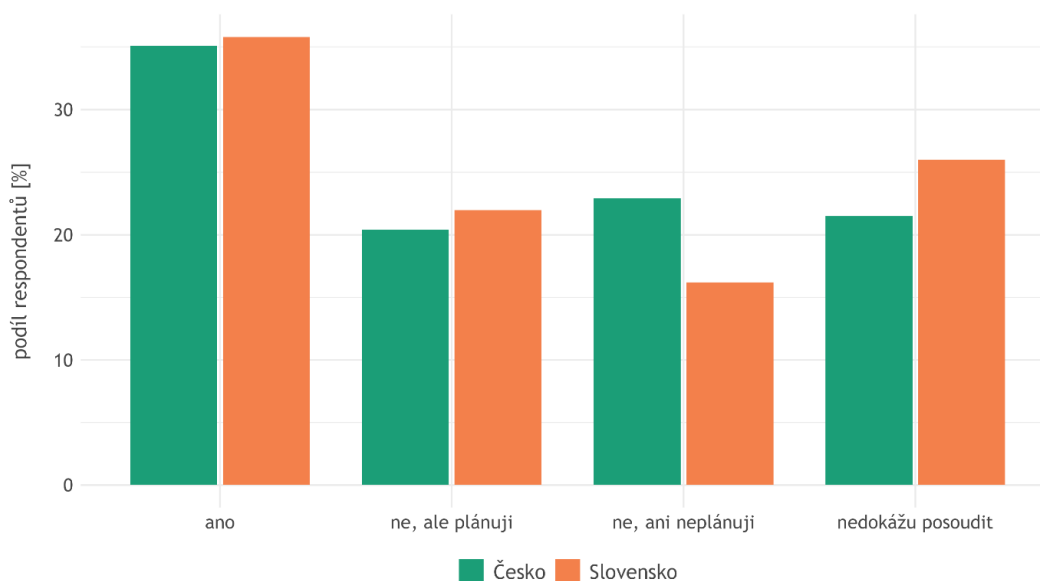
Naše hypotéza byla postavena na tom, že typ krajiny (a související atributy jako např. způsob hospodaření, kvalita prostředí a reálné projevy změny klimatu) mohou ovlivňovat názory respondentů – zajímalo nás to zejména při otázkách 8, 9 a 12, týkajících se důležitosti různých adaptačních opatření, významu krajinných funkcí a realizace adaptačních opatření v praxi.

Tato hypotéza se však **statisticky potvrdila jenom ve velmi omezeném rozsahu**. Nicméně, pokusili jsme se určité souvislosti vyhodnotit či spíše nastínit (viz vyhodnocení jednotlivých otázek).

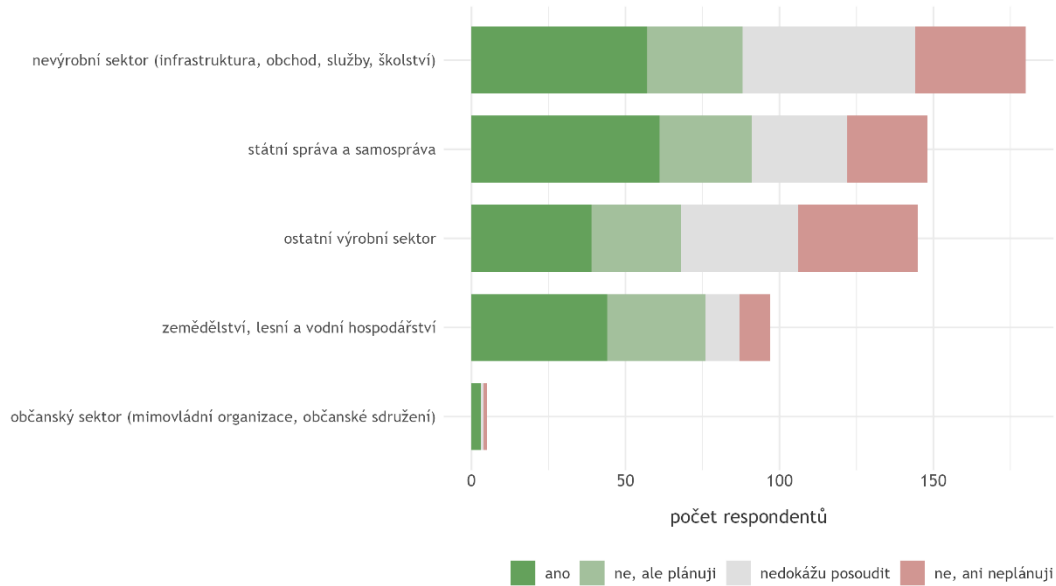
Otázka 12: Vykonáváte nebo plánujete vykonávat reálná opatření ke zmírnění dopadů změny klimatu a zlepšení stavu krajiny v rámci vašeho působení nebo hospodaření?

	ano	ne, ale plánuji	nedokážu posoudit	ne, ani neplánuji
absolutní četnost	204	122	137	112
relativní četnost	35,5 %	21,2 %	23,8 %	19,5 %

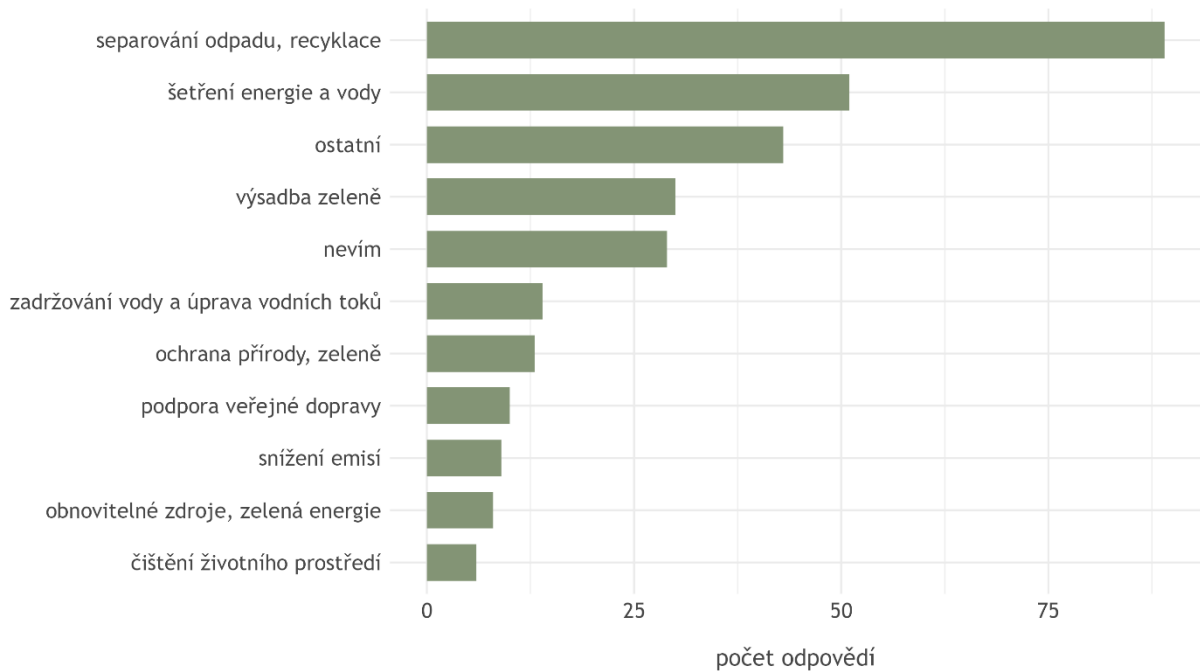
Rozdíly ČR/SR:

Rozdíly dle zájmových skupin zaměstnání:

V případě, že respondent odpověděl kladnou variantou „rozhodně ano“ nebo „spíše ano“, byl vyzván k doplňující otázce a specifikaci konkrétního opatření, které zná. Ty byly následně reklasifikovány do obecných skupin, jejichž zastoupení uvádí následující obrázek:

Řada odpovědí byla obtížně zařaditelná do některé hlavní kategorie, proto jsou označeny jako „ostatní“.

CELKOVÉ SHRNUÍ:

Přibližně třetina respondentů uvádí, že už nějaká opatření realizují (35%), dalších 21% plánuje opatření realizovat v budoucnu. Pouze 19% tvrdí, že žádné opatření realizovat nebude, čtvrtina (24%) nedokáže problematiku posoudit. Zde se ukázal statisticky významný rozdíl mezi skupinami respondentů. Nejpozitivněji zareagovala skupina „hospodářů“ (až 78% uvádí kladné odpovědi, téměř polovina (45%) realizuje opatření už v současnosti. Velmi pozitivně zareagovala i skupina občanského sektoru, zde je však vzorek velmi malý (pouze 5 respondentů). Naopak, zástupci výrobního a ostatních sektorů se z větší části nedokážou vyjádřit (26 resp. 31% a mají nejvyšší podíl záporných odpovědí (27 resp. 20%).

Pokud jde o specifikaci konkrétních opatření, zde respondenti často uváděli zejména snahu omezit spotřebu a produkci odpadu a snížit používání chemických látek v zemědělství. Dalším tématem je péče o krajinu – např. obnova mokřadů, biotopů či říčních koryt, a také podpora biozemědělství a tradičních šetrných postupů (střídání plodin, kompostování). Někteří zdůrazňovali osvětu a výchovu dětí k ohleduplnosti a šetrnému chování, případně zapojení do spolků a komunitních aktivit. Objevují se i konkrétní individuální příklady hospodaření na vlastním pozemku či omezení vytápění pevnými palivy. Celkově jde o kombinaci osobních změn životního stylu a širších návrhů na ochranu krajiny a přírody.

Odpovědi na otázku 12 z pohledu cílů projektu JIZKES:

Potvrdil se **klíčový význam práce se skupinou „hospodářů“ s přírodními zdroji**, kteří jsou nejdůležitějším adresátem opatření. Téměř polovina z nich deklaruje, že nějaká adaptační opatření už realizuje, a mají také největší ochotu opatření realizovat v budoucnu. Pro návrh a vytváření podmínek pro realizaci opatření má zase význam zejména sektor státní správy a samosprávy.

Z hlediska **různých typů krajiny** se statisticky významné rozdíly v odpovědích neprokázaly. Ukazuje se však, že opatření jsou v současnosti realizována respondenti zastupující lesní krajinu s ochranou přírody, venkovskou krajinu s rozptýleným osídlením, ale také s intenzivním zemědělstvím. Právě respondenti žijící v intenzivně zemědělsky využívané krajině vyjádřili největší zájem realizovat adaptační opatření v budoucnu.

Súhrn

V rámci projektu JIZKES bol v období 02-04/2025 realizovaný špecializovaný prieskum na tému „**Vnímanie zraniteľnosti krajiny v kontexte zmeny klímy a súvisiaceho ohrozenia obyvateľov, životného prostredia a ekonomiky**“. Cieľmi prieskumu bolo zistiť a vyhodnotiť názory a postoje zástupcov zainteresovaných skupín spoločnosti vo vybraných okresoch Trnavského, Trenčianskeho a Žilinského kraja (Slovenská republika) a Jihomoravského, Zlínskeho a Moravskoslezského kraja (Česká republika) k problematike vplyvu zmeny klímy na hospodárenie, kvalitu života v obci a stav krajiny a na možné súvisiace riešenia. Prieskumu sa zúčastnilo celkovo 575 respondentov z týchto skupín: štátna správa a samospráva; farmári, lesní a vodní hospodári; iný výrobný sektor; služby a nevýrobný sektor; zástupcovia občanov a občianskych združení.

Výsledky prieskumu sú vyhodnotené v tomto dokumente, [podrobné štatistické vyhodnotenie prieskumu](#) je uvedené samostatne.

Súhrn výsledkov prieskumu z hľadiska ďalších potrieb projektu JIZKES:

- Pokiaľ ide o **vnímanie zmeny klímy a jej potenciálnych vplyvov** (otázky 1-3 prieskumu), prevláda názor, že zmena klímy je skutočná a predstavuje reálnu hrozbu pre ľudí, krajinu a hospodárstvo. Je preto dôležité riešiť túto otázku, čo potvrdzuje aj opodstatnenosť navrhovaných adaptačných opatrení.
- Pokiaľ ide o potrebu adaptačných opatrení **z hľadiska očakávaných dôsledkov zmeny klímy** (otázka 4), výsledky ukazujú, že prioritu by mali mať opatrenia zamerané na odstránenie dôsledkov sucha a vln horúčav, ako aj dôsledkov privalových dažďov a povodní a celkového zhoršenia produkčnej kapacity poľnohospodárskej pôdy.
- Jasne sa potvrdzuje vnímanie **klúčového významu sektoru správy prírodných zdrojov** (všetky skupiny respondentov považujú za najdôležitejšie podniky, ktoré spravujú pôdu, vodu a lesy – otázka 5). Kľúčovými skupinami pre prijatie a podporu vhodných opatrení sú štátna správa a miestna samospráva. Komunikácia s predstaviteľmi týchto skupín je preto pre projekt obzvlášť dôležitá.
- Poznatky respondentov o **reálnych a možných adaptačných opatreniach** (otázka 6) sú nedostatočné – to ukazuje, že je potrebné zvyšovať povedomie nielen medzi verejnosťou, ale aj medzi všetkými zainteresovanými stranami. Štátna správa a miestna samospráva sú relatívne dobre informované, ale prekvapivo málo sa o opatreniach vie medzi zástupcami poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a vodného hospodárstva (otázka 6).
- Existuje jednoznačná potreba **zvýšiť povedomie o cieľoch jednotlivých opatrení** a príkladoch ich praktického uplatňovania, keďže podiel odpovedí „neviem posúdiť“ na otázku o ich účinnosti (otázka 7) je vysoký.
- Respondenti považujú opatrenia súvisiace s vodou (retencia a hospodárenie s vodou na vidieku aj v sídlach, ochrana vodných ekosystémov), ochranu pôdy a posilňovanie biodiverzity za **klúčové adaptačné opatrenia** (otázka 8). Tieto oblasti by mali tvoriť hlavnú os odporúčaní, zatiaľ čo menej známe alebo menej zrozumiteľné opatrenia (napr. agrolesníctvo, dôležitosť zmenšovania veľkosti pozemkov alebo zlepšovania adaptačnej schopnosti sídiel) si pravdepodobne vyžadujú väčšie zvyšovanie povedomia.
- Z hľadiska navrhovania adaptačných opatrení je pre nás **klúčovou skupina zástupcov správcov prírodných zdrojov**, ktorí by mali navrhované opatrenia implementovať v krajine. Je pozitívne, že táto skupina vníma veľkú väčšinu opatrení ako veľmi dôležité alebo skôr dôležité – viac ako dve tretiny respondentov takto hodnotia 12 z 14 opatrení v

rámci svojej kompetencie (mimo zastavaných oblastí). Najväčší význam prikladajú rovnakým opatreniam ako celá vzorka respondentov – t. j. ochrana vodných ekosystémov a zadržiavanie vody v krajine; ochrana a zlepšovanie vlastností pôdy a zvýšenie podielu drevinovej vegetácie v poľnohospodárskej krajine (viac ako 80 % ich hodnotí ako veľmi dôležité až skôr dôležité). Na druhej strane, dve opatrenia – zmenšovanie veľkosti pozemkov a agrolesnícke opatrenia – majú menej ako polovicu „podpory“ a vysoký stupeň neznalosti v tejto skupine respondentov.

- Formulovali sme štyri opatrenia **pre mestské prostredie** – kľúčovou skupinou respondentov pre ich implementáciu je „štátna správa a miestna samospráva“. Viac ako 80 % respondentov hodnotí tri z týchto opatrení ako veľmi dôležité alebo skôr dôležité – zadržiavanie vody v sídlach, podpora verejných zelených plôch v sídlach a opatrenia v oblasti ekologického urbanistického plánovania. Technické prostriedky na adaptáciu sídiel sú vnímané ako o niečo menej dôležité.
- Otázka o dôležitosti **vybraných funkcií krajiny** (otázka 9) bola položená v súvislosti s budúcimi návrhmi adaptačných opatrení. **Najväčšiu podporu** pravdepodobne získajú opatrenia zamerané na posilnenie regulačných a produkčných funkcií vodných zložiek krajiny, zlepšenie biodiverzity a ekologickej stability krajiny a zlepšenie kvality zložiek životného prostredia. Prekvapivo sa relatívne malý význam prikladá funkciám súvisiacim s produktivitou poľnohospodárskej krajiny, reguláciou miestneho podnebia a podmienkami pre rekreáciu.
- Pre projekt JIZKES je kľúčová skupina zástupcov správcov prírodných zdrojov, ktorá **najviac oceňuje tri funkcie krajiny**: produkčnú funkciu akumulácie vody, regulačnú funkciu vyrovnávania extrémnych prietokov a zvyšovania retencie pôdy a podpornú funkciu pre biodiverzitu a ekologickú stabilitu krajiny.
- Záverečná otázka sa týkala **reálneho a predpokladaného využívania adaptačných opatrení** (otázka 12). Potvrdil sa kľúčový význam spolupráce so skupinou „správcov“ prírodných zdrojov, ktorí sú najdôležitejšou cieľovou skupinou opatrení. Takmer polovica z nich uvádza, že už realizuje niektoré adaptačné opatrenia a je tiež najviac ochotná realizovať opatrenia v budúcnosti. Pre návrh a vytvorenie podmienok na realizáciu opatrení sú obzvlášť dôležité aj sektory štátnej správy a miestnej samosprávy.

V rámci projektu JIZKES pracujeme s hypotézou, že **typ krajiny** (a súvisiace atribúty, ako sú spôsob hospodárenia, kvalita životného prostredia a reálne prejavy zmeny klímy) **môže ovplyvňovať názory respondentov** – to nás zaujímalo najmä v otázkach 8, 9 a 12 prieskumu, ktoré sa týkali dôležitosti rôznych adaptačných opatrení, významu funkcií krajiny a implementácie adaptačných opatrení v praxi. Táto hypotéza však bola štatisticky potvrdená len vo veľmi obmedzenej miere. Napriek tomu sme sa pokúsili vyhodnotiť, resp. načrtnúť určité korelácie:

- **Otázka 8:** Vo väčšine prípadov neboli zistené štatisticky významné rozdiely; na základe hodnotenia odpovedí respondentov zastupujúcich špecifické krajinné typy však môžeme čiastočne vyvodit' niektoré závery. Hydrologické opatrenia v krajine (A, B), opatrenia týkajúce sa poľnohospodárskej pôdy (C-E) a osobitné poľnohospodárske opatrenia (F-H, K) vnímajú ako najdôležitejšie respondenti pôsobiaci v krajine s intenzívnym poľnohospodárstvom. Zvýšenie podielu stromov a podpora biodiverzity v krajine (I, J) sú považované za najdôležitejšie respondentmi pôsobiacimi v krajine s prevládajúcim lesníctvom a ochranou prírody a čiastočne aj predchádzajúcou skupinou. Okrem respondentov z prevažne lesnej krajiny považujú lesnícke opatrenia (L-N) za dôležité aj zástupcovia krajiny s rozptýleným osídlením a ochranou prírody. Zaujímavé je, že opatrenia v urbanizovanej krajine a sídlach (O-R) nepovažujú za najdôležitejšie

respondenti pôsobiaci v urbanizovanom území, ale skôr zástupcovia vyššie uvedených skupín, najmä respondenti pôsobiaci v intenzívne využívannej poľnohospodárskej krajine. **Zvyšovanie povedomia a zlepšovanie informovanosti** o dôležitosti adaptačných opatrení by sa preto malo zameriavať predovšetkým na obyvateľov miest (vzhľadom na ich vnímanie menšej dôležitosti týchto opatrení) a obyvateľov podhorských a horských oblastí vzhľadom na ich menšie vedomosti alebo povedomie o týchto opatreniach.

- **Otázka 9:** Pokiaľ ide o **rôzne typy krajiny**, vo väčšine prípadov neboli zistené žiadne štatisticky významné rozdiely v odpovediach. Je zaujímavé poznamenať, že väčšina funkcií krajiny je vnímaná ako významná hlavne respondentmi pracujúcimi v urbanizovanej a technizovanej krajine a do určitej miery aj v intenzívne využívannej poľnohospodárskej krajine. Naopak, respondenti pracujúci v rôznorodej poľnohospodárskej a lesnej krajine a v krajine s rozptýlenými vidieckymi osadami hodnotia väčšinu funkcií krajiny ako relatívne menej dôležité. Znamená to, že dôležité charakteristiky a funkcie krajiny oceňujeme len vtedy, keď nám „chýbajú“, alebo to skôr poukazuje na nedostatok povedomia a informácií medzi obyvateľmi vidieckej krajiny?
- **Otázka 12:** V odpovediach neboli zistené štatisticky významné rozdiely z hľadiska rôznych typov krajiny. Zdá sa však, že opatrenia v súčasnosti implementujú predovšetkým respondenti pôsobiaci v lesnej krajine s ochranou prírody, vo vidieckej krajine s rozptýleným osídlením, ale aj v krajine s intenzívnym poľnohospodárstvom. Práve respondenti žijúci v intenzívne poľnohospodársky využívannej krajine prejavili najväčší záujem o implementáciu adaptačných opatrení v budúcnosti.

Záver: Výsledky nášho prieskumu potvrdzujú **vysoké povedomie o realite a hrozbách klimatickej zmeny** medzi respondentmi z modelového územia projektu JIZKES (prihraničné kraje ČR-SR). Ukazuje sa pomerne **široká podpora pre implementáciu adaptačných opatrení**, pričom za najnaliehavejšie sa považujú opatrenia proti suchu, horúčavám, privalovým dažďom a degradácii pôdy. Za **klúčové skupiny pre realizáciu opatrení** považujeme správcov prírodných zdrojov, štátnu správu, regionálnu a miestnu samosprávu, ktoré zároveň deklarujú aj **ochotu k presadzovaniu a implementácii týchto opatrení**. Respondenti uprednostňujú opatrenia zamerané na hospodárenie s vodou, ochranu pôdy a podporu biodiverzity, hoci ich poznatky o konkrétnych opatreniach a účinnosti rôznych adaptačných prístupov sú stále nedostatočné. Štatistická analýza ukazuje síce len slabé väzby medzi typom krajiny a vnímaním opatrení, vidíme však **potrebu cielenej osvetly a budovania povedomia** najmä medzi obyvateľmi miest, podhorských a horských oblastí. V ďalšej etape projektu sa okrem návrhu systému adaptačných opatrení sústredíme preto aj na posilnenie informovanosti o praktických aspektoch adaptácie, zintenzívnenie komunikácie so správcami prírodných zdrojov a zástupcami ostatných skupín, ako aj na návrh a prezentáciu pilotných aktivít v prioritných oblastiach adaptácie krajiny na dôsledky zmeny klímy.